

CURTEA DE CONTURI A ROMÂNIEI

Strada Lev Tolstoi, nr.22-24, Sector 1, cod 011948, București

Telefon: +(40) 21.3078.740; Fax: +(40) 21.3078.889

Website: www.curteadeconturi.ro, E-mail: DepartamentIX@rcc.ro

Departamentul IX-Direcția 2

SINTEZA

***RAPORTULUI DE AUDIT AL PERFORMANȚEI privind
EFICIENȚA ȘI EFICACITATEA ACTIVITĂȚII DE CERCETARE DEZVOLTARE
FINANȚATE PENTRU INSTITUTELE NAȚIONALE***

Perioada auditată: 2016-2018

Perioada de efectuare a acțiunii: 16.09.2019 – 28.02.2020

Cuprins

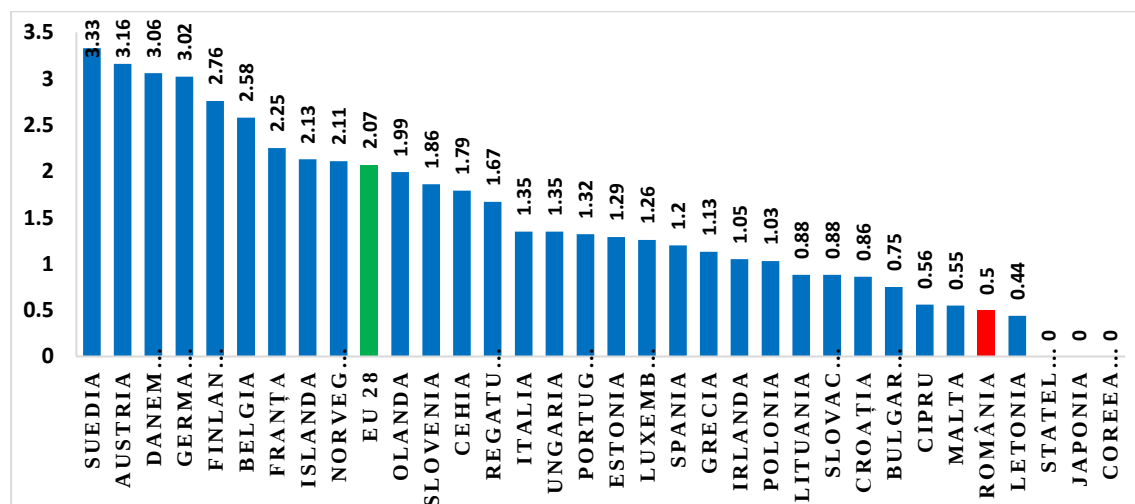
I. Prezentare sintetică a contextului național și internațional în care se desfășoară activitatea de cercetare-dezvoltare și inovare	2
II. Scopul, obiectivele și atribuțiile prevăzute în actele normative în baza cărora funcționează autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare	8
III. Prezentarea obiectivelor generale și specifice	10
IV. Criteriile de audit utilizate pentru evaluarea performanței	11
V. Prezentarea constatărilor și concluziilor	12
VI. Recomandările formulate în urma misiunii de audit al performanței	36
VII. Lista acronimelor.....	42

I. Prezentare sintetică a contextului național și internațional în care se desfășoară activitatea de cercetare-dezvoltare și inovare

Potrivit metodologiei de lucru a Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD), cheltuielile angajate în activitățile de cercetare, dezvoltare, inovare (CDI) reprezintă un indicator al eforturilor unei țări în direcția impulsivării inovării. Indicatorul utilizat pentru măsurarea nivelului de resurse financiare alocate activității de cercetare-dezvoltare în economia unei țări îl reprezintă cheltuielile totale pentru activitatea de cercetare-dezvoltare ca procent (%) din PIB.

Analizând nivelul acestui indicator, remarcăm faptul că România ocupă penultimul loc, mult sub media europeană (ierarhizare realizată la nivelul anului 2017) în condițiile în care în anii 2013 și 2014 ocupa chiar ultimul loc în ierarhia europeană. Ponderea cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare în PIB la nivelul României, pentru anul 2017 este încă departe de nivelul mediu european al acesteia.

Figura nr. 1 : Tabloul de bord european privind inovarea 2018 –clasamentul pe țări

Sursa: EUROSTAT

Începând din 2010, în rândul țărilor UE, în general, s-a manifestat o tendință de creștere a finanțării activităților de CDI, (vizibilă și în media înregistrată la nivelul UE), pe când în România se remarcă o tendință liniară (Tabelul nr.1).

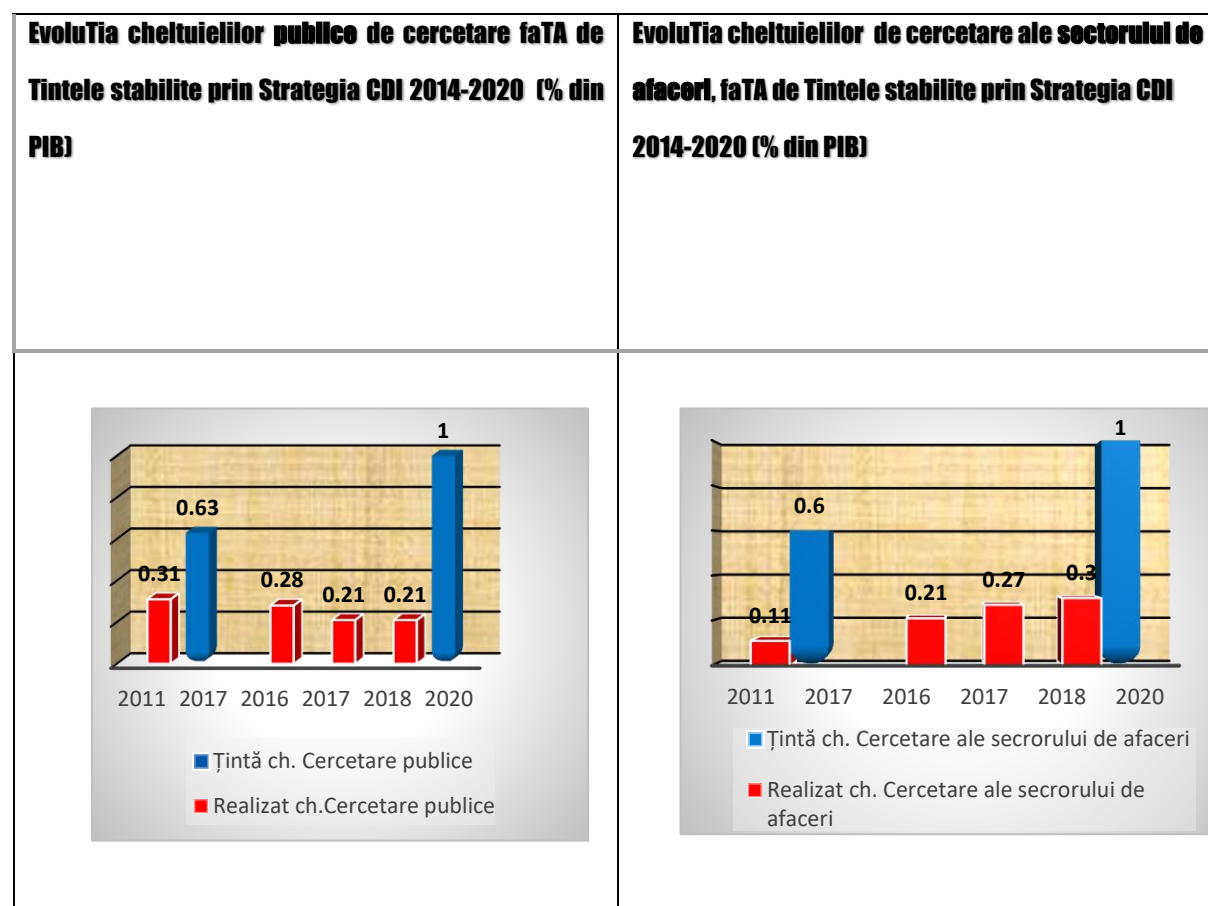
Tabelul nr. 1: Cheltuieli totale pentru activitatea de cercetare – dezvoltare ca procent din PIB (%)

Tara/anul	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Tinta Europa 2020
Suedia	3.21	3.25	3.28	3.3	3.14	3.26	3.27	3.33	4
Austria	2.73	2.67	2.91	2.95	3.08	3.05	3.13	3.16	3.76
Danemarca	2.92	2.94	2.98	2.97	2.91	3.06	3.12	3.06	3
Germania	2.71	2.8	2.87	2.82	2.87	2.91	2.92	3.02	3
Finlanda	3.73	3.64	3.42	3.29	3.17	2.9	2.74	2.76	4
Belgia	2.05	2.16	2.27	2.33	2.39	2.46	2.55	2.58	3
Franța	2.18	2.19	2.23	2.24	2.23	2.27	2.25	2.25	3
Islanda	-	2.41	-	1.7	1.95	2.12	2.03	2.13	-
Norvegia	1.65	1.63	1.62	1.65	1.71	1.93	2.03	2.11	-
EU 28	1.92	1.97	2	2.02	2.03	2.04	2.04	2.07	3
Olanda	1.7	1.88	1.92	1.93	1.98	1.98	2	1.99	2.5
Slovenia	2.06	2.42	2.57	2.58	2.37	2.2	2.01	1.86	3
Cehia	1.34	1.56	1.79	1.91	2	1.93	1.68	1.79	1
Regatul Unit	1.66	1.66	1.59	1.64	1.66	1.67	1.68	1.67	-
Italia	1.22	1.21	1.27	1.31	1.34	1.34	1.37	1.35	1.53
Ungaria	1.14	1.19	1.26	1.39	1.35	1.36	1.2	1.35	1.8
Portugalia	1.53	1.46	1.38	1.33	1.29	1.24	1.28	1.32	2.7
Estonia	1.58	2.31	2.12	1.72	1.43	1.47	1.25	1.29	3
Luxemburg	1.5	1.46	1.27	1.3	1.26	1.28	1.3	1.26	2.3
Spania	1.35	1.33	1.29	1.27	1.24	1.22	1.19	1.2	2
Grecia	0.6	0.67	0.7	0.81	0.83	0.96	0.99	1.13	1.2
Irlanda	1.61	1.53	1.56	1.57	1.55	1.19	1.19	1.05	2
Polonia	0.72	0.75	0.88	0.87	0.94	1	0.96	1.03	1.7
Lituania	0.78	0.9	0.89	0.95	1.03	1.04	0.84	0.88	1.9
Slovacia	0.62	0.66	0.8	0.82	0.88	1.17	0.79	0.88	1.2
Croația	0.74	0.75	0.75	0.81	0.78	0.84	0.86	0.86	1.4
Bulgaria	0.56	0.53	0.6	0.64	0.79	0.96	0.78	0.75	1.5
Cipru	0.45	0.46	0.44	0.48	0.51	0.48	0.53	0.56	0.5
Malta	0.61	0.67	0.83	0.77	0.72	0.75	0.58	0.55	2
România	0.46	0.5	0.48	0.39	0.38	0.49	0.48	0.5	2
Letonia	0.61	0.7	0.66	0.61	0.69	0.63	0.44	0.44	1.5
Statele Unite	2.74	2.77	2.7	2.77	2.74	2.76	-	-	-
Japonia	3.14	3.24	3.21	3.32	3.4	3.28	-	-	-
Coreea de Sud	3.47	3.74	4.03	4.15	4.29	4.22	-	-	-

Sursa: EUROSTAT

Având în vedere ritmul actual, ținta asumată de România pentru cheltuielile de CDI în cadrul Strategiei Europa 2020, de 2% din PIB, pare imposibil de atins, așa cum se poate vedea în reprezentarea de mai jos.

Figura nr. 2: Evoluția cheltuielilor de cercetare publice și ale sectorului de afaceri față de țintele stabilite prin Strategia CDI 20014-2020 (% din PIB)¹

Sursa: Prelucrare proprie

Ținând cont de faptul că, potrivit obiectivelor preluate la nivel național din Strategia Europa 2020, finanțarea sectorului de cercetare-dezvoltare ar fi trebuit să ajungă la un nivel de 2% din PIB (această țintă fixată încă din faza de fundamentare sub media UE de 3% din PIB), reiese că politicile publice ale României în cheltuirea banilor pentru cercetare nu sunt convergente cu prevederile Strategiei Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare 2014-2020 (1% fonduri publice plus 1% fonduri private). Astfel, începând cu anul 2010 până în prezent, sectorul cercetare-dezvoltare și inovare (CDI) a beneficiat de finanțări cuprinse între 0,38- 0,5% din PIB, asigurate preponderent din bani publici.

În *Tabloul de bord european privind inovarea 2018*, realizat de Comisia Europeană, România ocupă penultimul loc în ponderea cheltuielilor din PIB alocate pentru CDI, iar în clasamentul pe țări referitor la performanțele în materie de inovare, țara noastră a fost inclusă în categoria

¹ Surse: INS, <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>, EPO <https://www.epo.org/about-us/annual-reports-statistics/statistics.html>, USPTO (<https://statnano.com/report/s135>), EIS, https://interactivetool.eu/EIS/EIS_2.html#); explicația indicatorilor EIS se găsește la EIS 2019 - main report pag.86

„inovatori modești”, clasându-se pe ultimul loc în clasamentul pe țări referitor la performanțele în materie de inovare. Conform Comisiei Europene, ponderea cercetătorilor în totalul locurilor de muncă reprezintă un indicator al structurii economiei, precum și al gradului de dezvoltare al acesteia, fiind puternic corelat cu producerea de rezultate inovatoare la nivelul unui stat. Potrivit datelor furnizate de EUROSTAT, la nivelul Uniunii Europene, țările nordice precum Danemarca, Finlanda, Suedia, înregistrează cea mai mare pondere de cercetători din total angajați, mediul de afaceri fiind principalul angajator. Prin comparație, sectorul guvernamental angaja cea mai parte a cercetătorilor din România (38%), mediul de afaceri 33%, iar sectorul învățământului universitar 28% (exemplificare la nivelul anului 2015). Cu o valoare a CD pe cap de locuitor de 14 ori mai mică decât media cheltuielilor efectuate în UE-28 (Eurostat, 2017), România a avut - în ultimii zece ani - una dintre cele mai mici, dacă nu cea mai mică valoare CD din UE-28 (*Tabelul nr. 2*).

Tabelul nr. 2: Cheltuieli totale pentru activitatea de cercetare – dezvoltare, exprimate în euro/locuitor

GEO/TIME	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
UE - 28 țări	479.7	473	490.9	516.7	535.6	542.4	562.4	594	598.7	619.9
Belgia	638.7	644	690.7	742.8	795.3	822.1	854.3	900.4	955.6	998.6
Bulgaria	22.2	24.7	29	29.8	34.6	36.6	46.9	60.4	52.5	54.7
Cehia	193.3	184.6	200.3	243.4	273.9	285	294	308.4	280.8	324.5
Danemarca	1,223.8	1,282	1,281.6	1,312.7	1,360	1,371.8	1,376.2	1,473.7	1,534.2	1,551.4
Germania	810	818	855.9	942	984.8	990.1	1,043.1	1,093.4	1,121.7	1,200.3
Estonia	155.4	147.8	174.6	289.1	287.3	247	217.9	230.3	205.4	231.3
Irlanda	584.5	605	586.8	583.2	595.7	610.3	629.9	669.8	686.2	646.1
Grecia	144.8	133.9	121.6	125.1	120.7	133.2	136.2	156.9	162.7	189.3
Spania	321.9	315.4	313.8	303.9	286	278.5	275.6	283.6	285.5	302
Franța	641.6	665.7	672.3	694.3	712.6	722	726.7	750	750.8	748.8
Croația	98.7	88.3	77.9	78.4	77.2	83.2	80	88.7	96	101.9
Italia	323.8	325.6	331.6	333.7	345.2	351.6	358.3	364.5	382	385.5
Cipru	94.5	104.1	105.2	107	99	101	104.3	100.7	116.5	127.2
Letonia	64.6	39.2	51.2	67.8	71.7	69.1	81.3	76.6	56.1	70.7
Lituania	80.2	70.2	69.9	92.6	99.3	111.9	128	133.4	113.4	131.2
Luxembourg	1,279	1,256.9	1,202.4	1,233.6	1,069.6	1,127.9	1,145.8	1,176.5	1,198.1	1,176
Ungaria	105.4	106.4	112.4	120.6	126.6	142.8	144.7	153.3	139.5	170.8
Malta	80.1	77.3	96.7	111	141.9	139.8	141	162.6	130.3	132.8
Olanda	640.2	631.3	657.1	734.6	747.9	759.6	788.4	810.4	833	859.1
Austria	908.5	897.4	965.9	988.2	1,104.6	1,132.4	1,207.7	1,223	1,279.6	1,331.3
Polonia	57.6	55	68.6	74.5	90.1	90.3	101.6	113.6	108.3	127.3
Portugalia	245	262.4	260.8	242.7	220.1	215.4	214.1	215.4	231	250.7
Romania	39.2	27.2	28.2	32.5	32.1	27.9	28.8	39.4	41.4	48.1
Slovenia	306.9	323.2	364.4	436.2	451.6	454.1	431.9	413.5	393.4	387.8
Slovacia	56.7	56.3	77.2	86.9	108.3	112.9	123.6	171	118.1	137.8
Finlanda	1,296.3	1,274.1	1,302.7	1,332.7	1,264.9	1,231.7	1,194.6	1,109.5	1,080	1,121.7
Suedia	1,341	1,154.1	1,270.8	1,397.4	1,464.9	1,507.6	1,411.3	1,504.3	1,537	1,615
Regatul Unit al Marii Britanii	523	467.9	491.6	500.6	524.5	532	589.9	671.7	618.3	591.1
Islanda	863.3	766	:	825.3	:	638	801	1,047	1,193.1	1,350.1
Norvegia	1,040.3	999.9	1,099.6	1,185	1,289.1	1,286.9	1,262.3	1,302.2	1,308.5	1,410.5
Elveția	1,352.3	:	:	:	2,081.7	:	:	2,507.6	:	:
Muntenegru	:	:	:	16.6	:	20.3	20.2	22	20.6	:
Macedonia de Nord	:	:	:	:	:	:	:	19.5	20.3	17.2
Serbia	:	36.2	30.3	33.4	39.8	34.7	35.9	40.7	43.6	48.6
Turcia	51.2	52.3	64	64.7	75.6	77.3	79	87.7	93.6	90.8
Bosnia/Herțegovina	:	:	:	:	9.3	:	:	:	:	:
Rusia	83.3	77.6	91.6	104.5	122.5	:	115.8	:	:	:
Statele Unite ale Americii	909.2	948.4	998.5	989.3	1,075.4	1,081.7	1,124.4	1,388.7	1,441	1,475.2
China	34	45.6	58.7	71.7	93.8	106.6	116.2	147.8	154.2	166
Japonia	890.2	947.9	1,054.6	1,124.1	1,215	1,010.3	978.5	1,021.3	1,108.2	1,090.6
Coreea de Sud	437.9	433.9	577.7	648.2	763	808.8	898.3	1,029	1,054.6	1,199.5

Sursa: prelucrare EUROSTAT

Un indicator relevant al proceselor de inovare și de CDI îl reprezintă **numărul de angajați alocați acestor tipuri de activități**. Ponderea cercetătorilor în totalul locurilor de muncă reprezintă un indicator al structurii economiei, precum și al gradului de dezvoltare al acesteia, fiind puternic corelat cu producerea de rezultate inovatoare la nivelul unui stat.

România deține una dintre cele mai ridicate ponderi de cercetători care lucrează în afara țării. Lipsa de personal calificat se face simțită în sectorul TIC, al profesioniștilor din domeniul sănătății, al cadrelor didactice, al persoanelor calificate în diverse meserii, al ingineriei, al transporturilor și al distribuției.

Evoluția numărului de cercetători cu echivalent normă întreagă, din România, pe sectoare de performanță se prezintă astfel:

Tabelul nr. 3: Evoluția numărului de cercetători-echivalent normă întreagă

(nr. persoane)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
TOTAL, din care:	19.780	16.080	18.016	18.576	18.109	17.459	18.046	17.518	17.213
Sectorul public, din care:	13.835	12.409	12.963	13.161	12.787	13.139	13.069	12.939	12.429
guvernamental	5.590	5.846	6.372	6.583	6.409	6.659	6.755	6.526	6.597
învățământ superior	8.245	6.563	6.591	6.578	6.378	6.480	6.314	6.413	5.832
Sectorul privat, din care:	5.945	3.671	5.053	5.415	5.322	4.320	4.977	4.579	4.784
mediul de afaceri	5.853	3.518	4.956	5.333	5.244	4.234	4.857	4.467	4.643
sectorul non-profit	92	153	97	82	78	86	120	112	141

Sursa: date prelucrate după INS-Tempo online

II. Scopul, obiectivele Si atribuTille prevAzute în actele normative în baza cArora funcTioneazA autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare

În perioada 2016 - 2018, atribuțiile autorității centrale în domeniul cercetării-dezvoltării au fost exercitate, în perioada ianuarie – decembrie 2016, conform prevederilor HG nr. 27/2015 și HG nr. 45/2016, de către ANCSI, ca organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea MENCS. Ulterior, în perioada ianuarie 2017 – decembrie 2018, conform prevederilor OUG nr. 1/2017 pentru stabilirea unor măsuri în domeniul administrației publice centrale și pentru modificarea și completarea unor acte normative și în baza prevederilor HG nr. 13/2017 cu modificările și completările ulterioare, s-a înființat MCI ca organ de specialitate al administrației publice centrale, substituindu-se ANCSI.

În timpul misiunii de audit al performanței, urmare prevederilor OG nr. 68/2019 privind stabilirea unor măsuri la nivelul administrației publice centrale și pentru modificarea și completarea unor acte normative, s-a înființat MEC, prin reorganizarea MEN, care a preluat activitatea și structurile specializate de la MCI.

MCI a fost organizat și a funcționat ca organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Guvernului cu rol de sinteză și coordonare în aplicarea Strategiei și Programului de guvernare în domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și inovării, având drept de inițiativă și de execuție în domeniul politicii financiare și al resurselor umane din sfera cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și inovării.

Potrivit prevederilor OG nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 324/2003, cu modificările și completările ulterioare, MCI are, în principal, atribuții în elaborarea și actualizarea Strategiei naționale, asigurarea cadrului instituțional pentru aplicarea acesteia, coordonarea la nivel național a politicilor guvernamentale, stimularea, susținerea, dezvoltarea și monitorizarea activității de cercetare-dezvoltare precum și conducerea, în cazuri deosebite, a unor programe de cercetare-dezvoltare și inovare sau părți din acestea.

Finanțarea activității autorității centrale de stat pentru cercetare se realizează integral de la bugetul de stat, iar finanțarea entităților aflate în subordinea, sub autoritatea sau în coordonarea sa, se realizează din venituri proprii.

Conform prevederilor HG nr. 13/2017, în subordinea/coordonarea/sub autoritatea MCI funcționează instituții și unități de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și inovare, între

care și 44 de institute naționale de cercetare-dezvoltare. Institutul național de cercetare-dezvoltare - INCD reprezintă o formă de organizare instituțională specifică activităților de cercetare-dezvoltare, care funcționează pe bază de gestiune economică și autonomie financiară, are patrimoniu propriu și administrează patrimoniul public și privat al statului.

Principalii indicatori economico-financiari care reflectă finanțarea activității de CDI în perioada auditată se prezintă astfel:

Tabelul nr. 4

(mii lei)

Nr. crt.	Denumire indicator	2016		2017		2018	
		Prevederi bugetare	Plăți	Prevederi bugetare	Plăți	Prevederi bugetare	Plăți
1	Cheltuieli totale	1.847.083	1.767.761	1.419.251	1.400.731	1.423.778	1.402.958
2	Transferuri interne:	1.179.059	1.132.414	1.092.973	1.086.634	1.229.451	1.214.215
2.1.	Investiții ale INCD-urilor	35.780	19.658	25.543	23.170	25.000	20.052
2.2.	Programe de dezvoltare	476.685	472.952	443.311	442.497	625.038	621.255
2.2.1	Program Nucleu	377.365	375.326	353.245	353.192	514.314	512.924
2.2.2	Instalații de interes național	98.120	96.604	88.198	88.168	107.500	107.184
2.3.	Finanțarea proiectelor CDI	666.594	639.805	624.119	620.967	579.413	572.908
2.3.1	PNCDI 3	663.929	637.169	607.592	605.534	559.102	552.991
2.3.2	Plan sectorial	2.600	2.573	15.527	15.433	19.711	19.520

Sursa: Prelucrare proprie

III. Prezentarea obiectivelor generale Si specifice

Obiectivul general al acțiunii îl constituie evaluarea eficienței și eficacității administrării de către MCI a fondurilor publice alocate institutelor naționale în perioada 2016-2018.

Obiectivele principale ale misiunii:

✚ evaluarea gestionării fondurilor alocate pentru realizarea programului/proiectului/procesului/activității, respectiv stabilirea măsurii în care, prin politicile și practicile de management se asigură minimizarea costului resurselor alocate, fără a se compromite realizarea în bune condiții a obiectivelor stabilite;

✚ eficiența utilizării resurselor umane, materiale, financiare, respectiv maximizarea rezultatelor programului/proiectului/procesului/activității, în relație cu resursele utilizate, și stabilirea raportului dintre rezultatele obținute și costul resurselor utilizate în vederea obținerii acestora;

✚ eficacitatea utilizării fondurilor publice, respectiv stabilirea gradului de îndeplinire a obiectivelor declarate ale programului/proiectului/procesului/activității, precum și compararea impactului efectiv realizat cu impactul dorit.

Obiectivele specifice au avut în vedere:

- ✓ Identificarea strategiilor și politicilor entității cu privire la domeniul auditat;
- ✓ Evaluarea modului de fundamentare a strategiilor și încadrare în prevederile bugetare;
- ✓ Identificarea indicatorilor de performanță/rezultat cu privire la domeniul auditat;
- ✓ Identificarea structurilor din organigrama entității cu atribuții în derularea activităților, implicate pentru îndeplinirea indicatorilor de performanță/rezultat;
- ✓ Identificarea programelor bugetare prin care s-a alocat finanțarea acestor obiective;
- ✓ Identificarea altor cote părți aferente fiecărui program/proiect/proces/activitate, din cheltuielile comune ale entității;
- ✓ Eșantionarea operațiunilor pentru fiecare program/proiect/proces/activitate, astfel încât să se evalueze eficiența și eficacitatea cheltuielilor efectuate pentru acestea;
- ✓ Evaluarea modului de coordonare și comunicare în implementarea strategiilor;
- ✓ Evaluarea modului de implementare a regulamentelor și a controalelor;
- ✓ Evaluarea modului de evaluare a rezultatelor;
- ✓ Evaluarea modului de monitorizare a rezultatelor și previzionarea tendințelor viitoare.

IV. Criteriile de audit utilizate pentru evaluarea performanței

Echipa de audit, pe baza raționamentului profesional, a stabilit criteriile de audit corelate cu cadrul legal și metodologic specific derulării activității autorității de stat pentru CDI.

Prin conținutul SNCDI 2020, au fost stabiliți următorii indicatori de performanță:

- ❖ *Cheltuieli publice cu cercetarea-dezvoltarea (% PIB)*
- ❖ *Numărul absolvenților de doctorat (ISCED 6) la 1.000 locuitori cu vârsta de 25-34 ani*
- ❖ *Numărul de cercetători în sectorul public (echivalent normă întreagă)*
- ❖ *Publicații științifice în topul 10% dintre cele mai citate publicații din lume (% din totalul publicațiilor științifice la nivelul țării)*
- ❖ *Co-publicații științifice internaționale la 1 mil. locuitori*
- ❖ *Capital de risc (% din PIB)*
- ❖ *Cheltuielile de cercetare-dezvoltare ale sectorului de afaceri (% din PIB)*
- ❖ *Numărul de cercetători în sectorul privat (echivalent normă întreagă)*
- ❖ *Co-publicații public-privat (nr./1 milion locuitori)*
- ❖ *IMM inovative care colaborează cu alții (%)*
- ❖ *Aplicații brevete EPO (nr./an)*
- ❖ *Aplicații brevete USTPO (nr./an)*
- ❖ *Aplicații mărci comerciale comunitare (nr./1 mld. euro PIB ajustat la paritatea puterii de cumpărare)*
- ❖ *Firme inovative cu creștere rapidă (nr.)*
- ❖ *IMM care introduc produse sau servicii inovative(%)*
- ❖ *Venituri din licențe și brevete din străinătate (% din PIB)*

Alte criterii luate în considerare de auditori pentru a fi utilizate în realizarea misiunii de audit:

-criterii calitative:

- ❖ operaționalizarea sistemului de monitorizare a implementării strategiei și a finanțării activităților CDI;
- ❖ capacitatea de a crea și dezvolta sisteme informatice pentru sprijinirea luării deciziilor în activitatea de CDI;
- ❖ inițiativa în atragerea de fonduri europene în activitatea de CDI;

-criterii cantitative prin cuantificarea unor indicatori economico - financiari desprinși din analiza documentelor/probelor analitice, prezentate de entitate la solicitarea echipei;

-standardele proprii de audit ale Curții de Conturi;

-obiectivele generale și specifice reflectate în SNCDI 2020 și PNCDI 3.

V. Prezentarea constatărilor Si concluziilor

V.1. Referitor la Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare si Inovare 2014-2020 (SNCDI 2020)

Prin HG nr. 929/octombrie 2014, a fost aprobată Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare si Inovare 2014-2020 (SNCDI 2020), elaborată la acea dată sub coordonarea MEN. Ea cuprinde principiile, obiectivele și un sumar al măsurilor recomandate pentru perioada respectivă. Strategia evidențiază rolul si poziția prioritară a activității de cercetare - dezvoltare, în ceea ce privește creșterea competitivității economice, urmărește conectarea la noile priorități ale științei si tehnologiei din Uniunea Europeană, stabilite de Strategia Europa 2020 și are următoarele obiective generale:

- Creșterea competitivității economiei românești prin inovare. Strategia susține tranziția de la competitivitatea bazată pe costuri la cea bazată pe inovare.
- Creșterea contribuției românești la progresul cunoașterii de frontieră. Activitățile CD la frontiera cunoașterii presupun formarea unei mase critice de cercetători în domeniile cele mai promițătoare, menținerea avansului în domeniile de nișă, unde cercetarea românească are deja avantaj comparativ - consacrat sau emergent, standarde internaționale de evaluare pentru proiectele de cercetare și inițiative științifice de anvergură, precum cele dezvoltate în jurul marilor infrastructuri.
- Creșterea rolului științei în societate. Știința și tehnologia devin relevante pentru societate atunci când efectele lor se resimt în viața cotidiană a cetățeanului în special în creșterea calității serviciilor oferite (precum sănătatea sau securitatea cetățenilor), și în oferirea de perspective de angajare atrăgătoare în sectorul privat unui număr cât mai mare de persoane.

Țintele Strategiei au fost fixate în spiritul convergenței României cu media UE si au la bază premisa că, până în 2020, cheltuielile publice pentru cercetare vor crește treptat, până la 1% din PIB, la care se adaugă facilitățile fiscale - ajutorul indirect - pentru firmele private. SNCDI 2020 se implementează prin următoarele instrumente principale, la care se adaugă politici sectoriale specifice (politici fiscale, educaționale ș.a.m.d.):

 Planul Național de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2014-2020;

- Programul operațional Competitivitate - obiectivul "Creșterea capacității sistemului CDI pentru perioada 2014-2020";
- Programul operațional Capital uman - componenta de "Educație și instruire";
- Programul operațional regional - componenta de "Competitivitate și mediul de afaceri pentru IMM-uri";
- Programul operațional Dezvoltare rurală - componenta de "Investiții în dezvoltarea agriculturii și a mediului rural";
- Planurile sectoriale ale ministerelor de ramură;
- Planurile Academiei Române și ale unităților din subordine;
- Alte politici sectoriale (coordonate de CNPSTI).

Strategia Europa 2020 își propune să asigure o creștere economică: inteligentă, prin investiții mai eficiente în educație, cercetare și inovare; durabilă, prin orientarea decisivă către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon; și favorabilă incluziunii, prin punerea accentului pe crearea de locuri de muncă și pe reducerea sărăciei.

Potrivit unei situații prezentate de Eurostat, România este departe de țintele naționale fixate prin Strategia Europa 2020 la aproape toate capitolele, cu excepția energiei din surse regenerabile și reducerea ratei populației aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială, potrivit raportului Comisiei Europene privind rezultatele de parcurs înregistrate de statele membre. Situația este alarmantă la unii indicatori privind educația și cercetarea, adică exact cei strâns legați de potențialul de dezvoltare viitoare.

Figura nr. 4: Evoluția indicatorilor stabiliți pentru România prin strategia Europa 2020

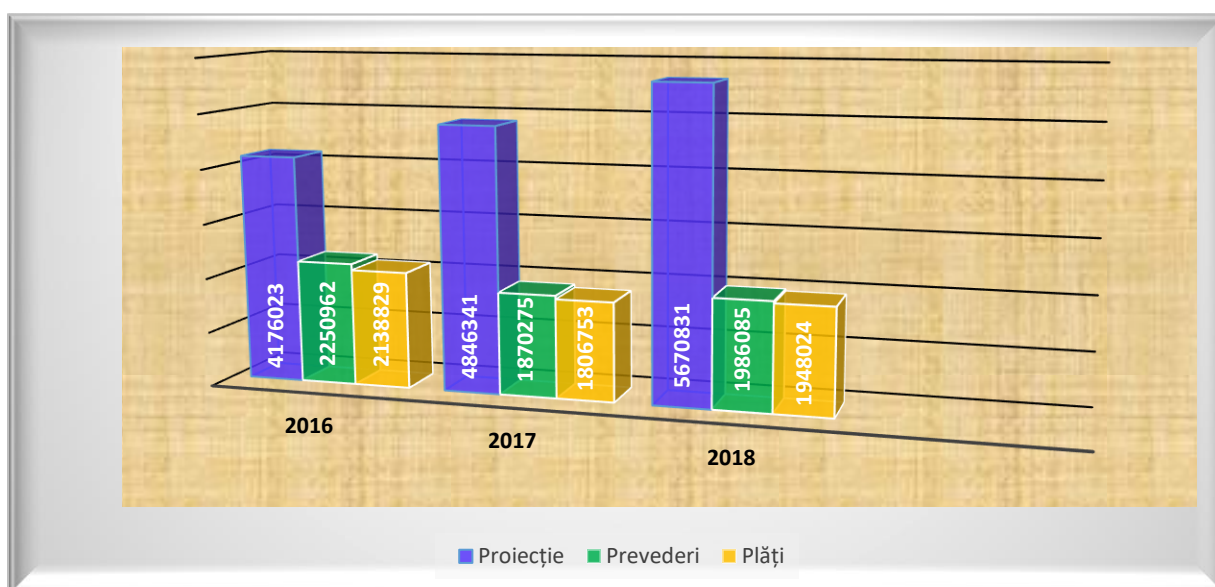
Evoluția indicatorilor stabiliți pentru România prin strategia Europa 2020								
Domeniu	2008	2014	2015	2016	2017	2018	Ținta 2020	
							RO	UE
1.Rata de ocupare	64,4	65,7	66,0	66,3	68,8	69,9	70,0	(75%)
-bărbați	71,6	74,0	74,7	75,0	77,3	78,9		
-femei	57,3	57,3	57,2	57,4	60,2	60,6		
2.Cercetare-dezvoltare	0,55	0,38	0,49	0,48	0,5	n.a.	2%	3%
3.Schimbări climatice/Energie								
-Emisii gaze de seră (mil.t CO ₂)	76,6	72,5	74,6	73,1	74,2	n.a.	89,8	
-Proporția energiei regenerabile	20,2	24,8	24,8	25,0	24,5	n.a.	24%	20%
-Cons. primar de energie (mil. tep)	37,3	30,0	30,7	30,6	32,3	n.a.	43,0	...
-Cons. final de energie (mil.tep)	24,7	21,7	21,8	22,2	23,2	n.a.	30,3	...
4.Educație								
-Rată abandon școlar (% ,18-24 ani)	15,9	18,1	19,1	18,5	18,1	16,4	11,3%	10%
-bărbați	15,9	19,5	19,5	18,4	18,0	16,7		
-femei	16,0	16,7	18,5	18,7	18,1	16,1		
-Rata educ. terțiară (% ,30-34 ani)	16,0	25,0	25,6	25,6	26,3	24,6	26,7%	40%
-bărbați	14,9	22,9	24,2	23,9	23,9	21,4		
-femei	17,1	27,2	27,2	27,4	28,9	28,1		
5.Sărăcie/Excludere socială								
-Pers.risc de sărăcie/exclud. socială	0	-1071	-1680	-1420	-2074	-2755	-580	...

Sursa: Eurostat

Prin Hotărârea Guvernului nr. 929/2014, s-a aprobat proiecția bugetară multianuală pentru finanțarea implementării *Strategiei naționale pentru cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020*, însă pe parcursul implementării strategiei, prevederile bugetare au fost diminuate, în raport cu sumele stabilite ca proiecții (de exemplu: 53,90% la nivelul anului 2016, 38,59% în anul 2017 și 35,02% în anul 2018).

Gradul de execuție a sumelor aprobate anual în scopul implementării acestei strategii a fost de aproape 100%, la nivelul întregii perioade pe care am evaluat-o.

Figura nr. 5: Evoluția bugetului și execuției bugetare pentru activitatea de cercetare la nivel național, comparativ cu proiecția aferentă anilor 2016, 2017 și 2018-mii lei

Sursa: Prelucrare proprie

Evoluția **țintelor Strategiei** fixate până în 2020, pentru anii 2016, 2017 și 2018, așa cum reiese din statisticile INS, nu a fost una favorabilă, pentru cei mai mulți dintre indicii analizați.

Astfel, din corelarea datelor, se observă că la nivelul României, activitatea de cercetare-dezvoltare și inovare nu pare a fi orientată, în principal, către dezvoltarea economiei, sectorul privat nefiind atras prin politici publice în asigurarea unei cote-părți din finanțarea sectorului CDI. Astfel, sectorul public asigură finanțarea locurilor de muncă din acest domeniu, cu rezultate insuficient valorificate în economie. Cauzele generatoare ale dezinteresului mediului privat față de acest sector sunt, pe de o parte, lipsa unui alinieri a planificării bugetare (bugetul de venituri și cheltuieli) la strategia națională iar pe de altă parte, blocarea implementării unor facilități fiscale adoptate la nivel național, care ar fi putut antrena mediul privat în finanțarea și valorificarea rezultatelor CDI.

Totodată, la nivelul ministerului de resort, componenta de programare bugetară nu a fost în realitate implementată niciodată. Mai mult, în lipsa unei corelări clare cu obiectivele strategice ale ministerului, țintele și indicatorii din cadrul programelor bugetare existente, pe baza cărora

ar trebui construit bugetul, au fost o aparență întrucât nu au fost specifici, măsurabili, realiști și încadrați în timp, neputând fi urmăriți și nepermițând astfel realizarea unei execuții bugetare care să urmărească performanța sectorului.

Analizând progresul realizat în ceea ce privește atingerea Țintelor SNCDI 2014-2020 se observă faptul că la 31.12.2018, deși au fost înregistrate progrese, realizările se situează în cele mai multe cazuri sub Țintele planificate pentru anul 2017, principala cauză constând în finanțarea redusă și nepredictibilă, fapt care s-a reflectat, mai mult sau mai puțin, și asupra capacității INCD-urilor de a dezvolta infrastructura existentă, de a atrage și menține resursa umană, precum și de a valorifica rezultatele cercetării efectuate.

Tabelul nr. 5: Bugetul și execuția bugetară pentru activitatea de cercetare la nivel național pentru anii 2016, 2017 și 2018 (mii lei)

Denumire indicatori	2016		2017		2018		
	Prevederi	Plăți	Prevederi	Plăți	Prevederi credite de angajament	Prevederi credite bugetare	Plăți
Buget de stat, din care:	2.235.893	2.126.629	1.863.274	1.801.100	2.181.090	1.983.564	1.946.932
Cap.53.01 <i>Cercetare fundamentală și C&D</i>	2.114.805	2.010.026	1.719.318	1.659.764	1.944.591	1.747.065	1.718.750
Cap.86.01 <i>C&D în domeniul economic</i>	121.088	116.603	143.956	141.336	236.499	236.499	228.182
Fonduri ext. neramb.	15.069	12.200	7.001	5.653	2.521	2.521	1.092
Cap.53.08	15.069	12.200	7.001	5.653	2.521	2.521	1.092
Total fonduri publice	2.250.962	2.138.829	1.870.275	1.806.753	2.183.611	1.986.085	1.948.024
Venituri proprii	145.070	82.756	137.870	58.603	137.496	137.496	55.533
Cap.53.10	145.070	82.756	137.870	58.603	137.496	137.496	55.533
TOTAL GENERAL	2.396.032	2.221.585	2.008.145	1.865.356	2.321.107	2.123.581	2.003.557

Sursa: Prelucrare proprie

Tabelul nr. 6: Evoluția ȋntinelor Strategiei fixate până în 2020, pentru anii 2016, 2017 și 2018²

Premise	Ultima valoare (an)	Ținta 2017	Realizat			Ținta 2020
			2016	2017	2018	
Cheltuieli publice cu cercetarea-dezvoltarea (% din PIB)	0,31 (2011)	0,63	0,21	0,21	0,21	1,00
Numărul absolvenților de doctorat (ISCED 6) la 1000 locuitori cu vârsta de 25-34 ani (EIS 1.2.1)	1,4	1,5	1,45	0,85	0,73	1,50
Numărul de cercetători în sectorul public (echivalent normă întreagă, CDP 103A Guv+Inv Sup)	12.409 (2011)	15.000	13.069	12.939	n.a	17.000
Publicații științifice în topul 10% dintre cele mai citate publicații din lume (% din totalul publicațiilor științifice la nivelul țării, EIS 1.2.2)	3,8 (2011)	5	3,50	3,75	4,43	7
Co-publicații științifice internaționale la 1 mil. locuitori (EIS 2.1.1)	148	200	251	255	257	300
Capital de risc (% din PIB, EIS 2.1.2)	0,033	0,060	0,020	0,037	0,070	0,090
Antrenarea sectorului privat						
Cheltuieli de cercetare-dezvoltare ale sectorului de afaceri (% din PIB)	0,17 (2011)	0,6	0,27	0,29	0,30	1,0
Numărul de cercetători în sectorul privat (echivalent normă întreagă, CDP 103A Afaceri)	3.518 (2011)	7.000	4.857	4.467	n.a	14.500
Co-publicații public-privat (nr./1 milion locuitori, EIS 3.2.2)	16,04 (2011)	12	18,02	21,63	19,10	16
IMM inovative care colaborează cu alții (% EIS 3.2.1)	2,93	3,5	1,78	1,78	1,71	6
Solicitări (acordări) de brevete EPO (nr./an, https://www.epo.org/about-us/annual-reports-statistics/statistics.html)	20 (2011)	80	31 (19)	52 (13)	47 (9)	120
Solicitări (acordări) de brevete USTPO (nr./an, https://statnano.com/report/s135 , WIPO https://data.worldbank.org/indicator/IP.PAT.NRES)	17	30	(9)	(8)	(7)	60
Solicitări mărci comerciale (nr./1 mld. euro PIB ajustat la paritatea puterii de cumpărare, EIS 3.3.2)	2,14	3	2,32	2,50	2,58	4
Impact economic						
Firme inovative cu creștere rapidă (pondere nr angajați în total angajați)	0,32 (2013)		0,36	0,39	0,40	0,96
IMM care introduc produse sau servicii inovative (% EIS 3.1.1)	13,17 (2011)	16	4,92	4,92	4,63	20
Venituri din licențe și brevete din străinătate (% din PIB)	0,13 (2011)	0,15	Acest indicator nu mai e disponibil			0,17

Sursa: INS

² Surse : INS, <http://statistici.insse.ro/8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table> , EPO <https://www.epo.org/about-us/annual-reports-statistics/statistics.html>, USPTO (<https://statnano.com/report/s135>), EIS, https://interactivetool.eu/EIS/EIS_2.html#); explicația indicatorilor EIS se găsește la [EIS 2019 - main report](#) pag.86.

V.2. Referitor la cadrul instituțional de implementare a SNCDI 2020

Conducerea sistemului/domeniului CDI presupune planificare, organizare, coordonare și controlul funcționării eficiente a acestuia în vederea atingerii obiectivelor strategice. Toate aceste obligații pot fi îndeplinite dacă politicile, strategiile programele și măsurile propuse sunt însușite la nivelul decidenților politici, dar și dacă au susținerea mediului economic și social. În acest context, trebuie menționat faptul că potrivit punctelor de vedere exprimate de reprezentanții legali ai INCĐ-urilor la problemele dezbătute în cadrul chestionarelor completate în cursul misiunii de audit al performanței, sistemul de cercetare – dezvoltare și inovare trebuie să fie unul național unitar, creat, dezvoltat, monitorizat, evaluat printr-o politică unitară, coerentă, și specifică. De aceea acest sistem național trebuie coordonat de o structură de sine stătătoare, care să aibă viziunea ansamblului, responsabilitatea și răspunderea definite și legal asumate și nu fragmentate prin atașarea la politicile publice ale altor sectoare/domenii de activitate.

Prin SNCDI 2020 s-a prevăzut înființarea Consiliului Național pentru Politica Științei, Tehnologiei și Inovării (CNPSTI), ca organism consultativ al Guvernului, compus din miniștri, în coordonarea prim-ministrului. Totodată, pentru a susține procesele de fundamentare, elaborare și implementare a politicilor CDI, pe care le efectuează în colaborare cu organismele consultative asociate, în Strategie s-a prevăzut înființarea Unității de politici CDI (UP-CDI) în cadrul Direcției generale programe CDI a MCI, urmând ca UP-CDI să întocmească un raport anual privind stadiul de implementare a Strategiei și PNCDI 3, care să fie înaintat la CNPSTI în vederea pregătirii raportului anual. Pentru realizarea atribuțiilor, UP-CDI avea sarcina de a asigura realizarea și actualizarea periodică a unei baze de date proprii, care să conțină informații referitoare la:

- *programele din cadrul PNCDI 3, precum și alte programe finanțate în sistemul CDI, inclusiv resursele financiare investite și indicatorii de rezultate și de impact realizați;*
- *proiectele derulate în cadrul PNCDI 3, grupate și clasificate pe baza unui sistem unic de coduri de identificare, care va permite stabilirea domeniului științific sau tehnic specific, a programului prin care s-a derulat, precum și a instrumentului de finanțare utilizat;*
- *unitățile de cercetare participante la proiectele derulate în cadrul PNCDI 3.*

Datele prelucrate, clasificate și integrate de UP-CDI puteau fi utilizate și pentru realizarea bazelor de date integrate, specializate pe domenii de cercetare, privind proiectele derulate și rezultatele de cercetare obținute în cadrul programelor din PNCDI 3, dezvoltarea bazei de date

privind cercetătorii și corpul de evaluatori din România, precum și realizarea și Registrului național de infrastructuri de cercetare.

Având în vedere forma propusă prin Strategie, cadrul instituțional constituit ca un element principal al implementării, acesta trebuia să devină și funcțional, altfel stabilirea obiectivelor strategice fără asigurarea constituirii și funcționării adecvate a acestuia potrivit reglementărilor, constituie un risc în îndeplinirea scopului propus.

- Înființarea MCI prin HG nr. 13/2017 a constituit cadrul necesar și adecvat pentru coordonarea națională și planificarea politicilor publice pentru CDI, contribuind astfel semnificativ la defragmentarea sistemului CDI și concentrarea resurselor financiare, inclusiv ordonarea alocării acestora în funcție de priorități, demers care a creat premise favorabile creșterii eficienței și eficacității sistemului CDI. Eficiența, eficacitatea și sustenabilitatea politicii publice din domeniul cercetării-dezvoltării pot fi asigurate mult mai facil, prin dezvoltarea unui sistem de guvernanță a sistemului național de cercetare, privit ca un întreg, cu atribuții și finanțare distinctă față de cele ale altor sisteme. Existența unui organism de guvernanță specific și dedicat doar politicii de cercetare nu exclude colaborarea cu celelalte organisme care elaborează politici de sprijin pentru dezvoltarea eficientă a sistemului, dar asigură asumarea unei răspunderi și unei responsabilități crescute și implicit a eficienței.

În anul 2019 a fost finalizat *Studiul de evaluare a impactului SNCDI 2014-2020 – evaluare intermediară – perioada 2014-2019* elaborat de INCSMPS.

Urmare analizei modului de asigurare a cadrului instituțional prevăzut în SNCDI 2020, au rezultat, în principal, următoarele aspecte:

- ✚ CNPSTI nu a fost înființat și nu a funcționat în perioada 2016-2018, deși înființarea și funcționarea acestuia a fost prevăzută în OG nr. 57/2002, iar ulterior a fost prevăzut ca structură responsabilă atât în Strategia CDI 2007-2013, cât și în Strategia CDI 2014-2020. Această neconformare a mai fost semnalată anterior ca ”deficiență în rapoarte de evaluare ale Sistemului Național de Cercetare Dezvoltare Inovare, (raport elaborat de Banca Mondială)”. Conform SNCDI 2020, CNPSTI ar fi trebuit să evalueze implementarea strategiei naționale CDI, să elaboreze pe această bază rapoarte anuale, care să cuprindă concluzii și recomandări privind orientarea strategică și evoluția pe termen mediu și scurt a sistemului național CDI. Totodată rapoartele anuale CNPSTI ar fi trebuit valorificate în interesul sectorului CDI prin prezentarea acestora în ședință de guvern, în perioadele care au precedat dezbaterile proiectelor legilor anuale ale bugetului de stat.

- ✚ MCI nu a înființat UP-CDI în cadrul Direcției generale programe CDI. În condițiile neînființării acestei structuri, nu s-a asigurat prin intermediul altor compartimente realizarea atribuțiilor UP-CDI. Neînființarea acestei structuri a avut consecințe în procesul de monitorizare adecvată a implementării SNCDI 2020 și a PNCDI 3, respectiv nu au fost întocmite rapoartele anuale privind stadiul de implementare a Strategiei și PNCDI 3, cu evidențierea evoluției principalilor indicatori ai sistemului național CDI în ansamblu. Totodată, în lipsa acestei structuri, la nivelul Direcției generale programe CDI nu a fost asigurată realizarea și actualizarea periodică a unei baze de date proprii a autorității de stat pentru CDI. Astfel, lipsa operaționalizării sistemului de monitorizare prevăzut prin SNCDI 2020 a limitat disponibilitatea informației necesare unei analize cu privire la toate aspectele progresului implementării și, totodată, evidențiază o lipsă de transparență cu privire la modul cum au fost luate deciziile privind alocarea de resurse și prioritățile de finanțare la nivelul fiecărei componente strategice: Programe/ subprograme, instrumente de finanțare pe/an și perioadă.
- ✚ Fără asigurarea cadrului instituțional prevăzut în SNCDI 2020, existând posibile consecințe în ceea ce privește activitatea de analiză și prelucrare statistică a datelor colectate, de determinare a valorilor anuale realizate, precum și a valorilor prognozate pentru indicatorii analitici referitori la evaluarea sistemului național, a politicilor și a programelor naționale de CDI, nu se poate evalua și aprecia în ce mod au fost susținute procesele de fundamentare, elaborare și implementare a politicilor CDI la nivelul conducerii MCI.
- ✚ În acest context, constituirea și operaționalizarea adecvată a cadrului instituțional de guvernare prevăzut în cuprinsul SNCDI 2020 ar fi oferit posibilitatea luării unor decizii mult mai bine fundamentate în vederea stabilirii și armonizării priorităților pe toată durata de implementare a Strategiei, inclusiv cele anuale. Rezultatul ar fi constat, cel mai probabil, în eficientizarea alocării resurselor financiare și umane necesare îndeplinirii obiectivelor strategice.

- Constituirea și operaționalizarea cadrului instituțional de implementare a strategiei prevăzut în cuprinsul SNCDI 2020 erau obligatorii, iar neîndeplinirea acestei obligații poate fi apreciată ca fiind o gestionare neadecvată a riscurilor în cadrul procedurilor de implementare a strategiei, cu posibile consecințe în ceea ce privește respectarea principiilor de eficiență și eficacitate în utilizarea fondurilor publice destinate finanțării sectorului CDI.

V.3. Referitor la Planul Strategic Instituțional (PSI)

PSI reprezintă principalul instrument de management la nivelul unei instituții, având scopul de a planifica pe termen mediu politicile din domeniul de activitate al unui minister, în corelare cu bugetul aprobat și cu cadrul bugetar pe termen mediu.

La nivelul MCI, prin ordinele MCI nr. 167/2017 și nr. 277/2018 s-a aprobat componența nominală a Grupului de Management care a procedat, beneficiind de asistență tehnică externă (Banca Mondială), la elaborarea și actualizarea Planului Strategic Instituțional al MCI pentru perioada 2016-2019, fără ca acesta să fie aprobat prin ordin al ministrului conform actelor normative în vigoare. Modalitatea de elaborare a PSI a fost reglementată prin HG nr. 1807/2006 *pentru aprobarea Componentei de Management din cadrul Metodologiei privind sistemul de planificare strategică pe termen mediu al instituțiilor administrației publice de la nivel central* și H.G. nr. 158/2008 *pentru aprobarea Componentei de programare bugetară din cadrul Metodologiei privind sistemul de planificare strategică pe termen mediu al instituțiilor administrației publice de la nivel central* – însă aceste reglementări nu au reușit să ofere un cadru suficient pentru realizarea conexiunii necesare între politicile ministerului și bugetul anual aferent. Acest lucru a fost cauzat și de absența utilizării bugetului pe bază de programe care să asigure o imagine clară și transparentă cu privire la cheltuirea banilor publici în raport cu obiectivele de politici publice asumate, deși legislația în vigoare permite acest lucru (Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice). Astfel, PSI elaborat de ministere începând cu anul 2008 s-a rezumat doar la componenta de management. Componenta de programare bugetară nu a fost implementată niciodată. Chiar dacă *Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice*, cu modificările și completările ulterioare, prevede utilizarea programelor bugetare alături de ținte și indicatori de performanță, în realitate execuția bugetară nu se realizează în baza acestor programe. Lipsa conexiunii dintre PSI elaborat și modalitatea de alocare a resurselor financiare conform legii bugetului anual generează neimplementarea obiectivelor asumate în PSI și scăderea relevanței generale a acestui document.

- PSI este tratat ca un document strategic surogat, care să înlocuiască strategiile sectoriale. În realitate, PSI ar trebui să operaționalizeze strategiile existente (nu să le înlocuiască), asigurând conexiunea cu componenta bugetară prin intermediul programelor bugetare. În vederea implementării unui sistem coerent și funcțional de planificare strategică, corelat cu bugetarea pe bază de programe, s-a impus actualizarea metodologiei de elaborare a PSI și angrenarea acestui document în procesul anual de elaborare, negociere și aprobare a bugetului. A fost elaborat și propus spre aprobare un astfel de proiect de HG în anul 2016, care prevedea utilizarea începând cu anul 2018 a noilor PSI în realizarea de exerciții pilot de elaborare și implementare a bugetului pe bază de programe, însă până la data desfășurării misiunii de audit al performanței, proiectul propus nu a fost aprobat.

V.4. Finanțarea activităților de CDI din sumele alocate de la bugetul de stat pentru INCD-urile aflate în coordonarea MCI

V.4.1. Finanțarea institutelor naționale de cercetare dezvoltare

INCD este persoana juridică română care are ca obiect principal activitatea de cercetare-dezvoltare și care funcționează pe bază de gestiune economică și autonomie financiară, are patrimoniu propriu, administrează patrimoniul public și privat al statului și funcționează în coordonarea unui organ de specialitate al administrației publice centrale.

În perioada 2016-2018, finanțarea de la bugetul de stat a INCD-urilor s-a realizat, în principal, prin următoarele instrumente:

- ❖ Programul nucleu de cercetare-dezvoltare, care este finanțat de către autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare și a cărei tematică este orientată cu precădere către problemele specifice domeniului economico-social în care funcționează instituția sau unitatea respectivă;
- ❖ Planul național pentru cercetare-dezvoltare și inovare. Programele cuprinse în Planul național se evaluează și se detaliază anual de către autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare;
- ❖ Programul de finanțare pentru investiții în infrastructurile INCD-urilor;

- ❖ Programul de finanțare a activităților de întreținere a instalațiilor și obiectivelor de interes național.

În plus, față de finanțarea de la bugetul de stat prin bugetul MCI, INCD-urile au mai beneficiat de finanțare din fonduri externe nerambursabile – Program Operațional Competitivitate Axa Prioritară 1, program finanțat prin bugetul Ministerului Fondurilor Europene, la nivelul MCI funcționând organismul intermediar – DGOI (Direcția Generală Organism Intermediar).

Aspectele referitoare la rectificările în minus ale sumelor alocate inițial MCI în perioada 2016-2018 pun sub semnul întrebării atât managementul ministerului din perioada analizată, cât și respectarea prevederilor constituționale prin care statul trebuie să încurajeze și să sprijine activitatea de cercetare-dezvoltare, aceasta constituind prioritate națională cu rol determinant în strategia de dezvoltare economică durabilă a României.

Tabelul nr. 7: Finanțarea institutelor naționale de cercetare – dezvoltare în perioada 2016-2018

		Valoare (lei)	
TOTAL: 3.335.938.777 lei din care:	Buget de stat: 2.086.732.350 lei, din care:	- Programul NUCLEU	1.241.441.532
		- PNCDI (II + III)	482.265.422
		- Instalații și obiective strategice de interes național (IOSIN)	286.093.462
		- Investiții	62.880.013
		- Plan sectorial	13.304.695
		- Alte surse de la Bugetul de stat	747.226
		Donații și sponsorizări	538.598
	Fonduri externe nerambursabile	367.712.338	
	Fonduri atrase din mediul privat	560.088.419	
	Alte surse	320.867.072	

Sursa: Prelucrare proprie

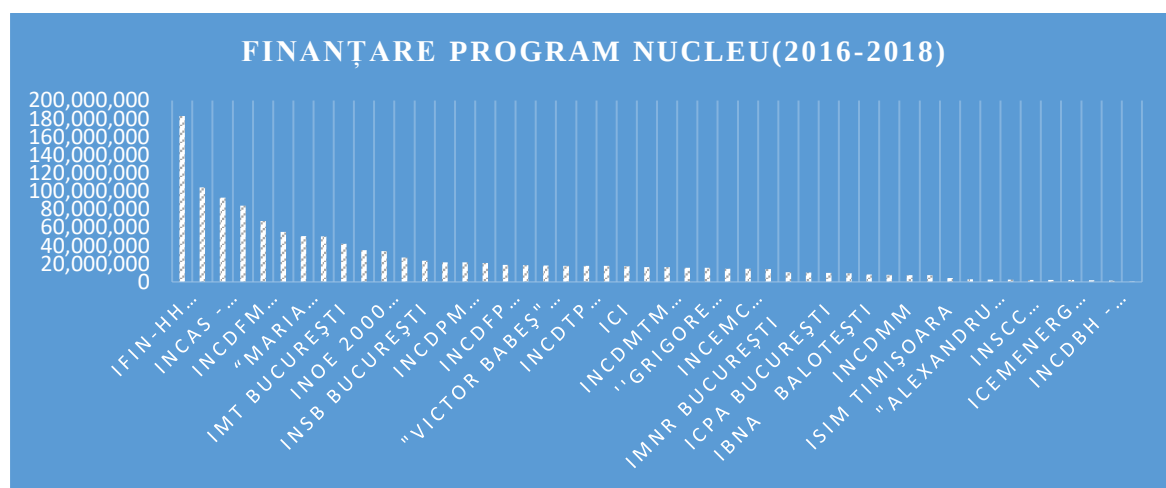
Ponderea principalului program de finanțare – Program Nucleu a fost de cca. 37% din total surse de finanțare atrase de INCD-uri, iar ponderea finanțărilor de la bugetul de stat aferente investițiilor INCD și funcționării IOSIN-uri este de cca. 10%. În acest context, restul de cca. 53% sunt venituri obținute în urma unor activități de CD din activități competiționale și alte venituri proprii, situație care reprezintă o măsură a rezultatelor obținute urmare eforturilor întreprinse de conducere și de colectivele de cercetători din cadrul INCD-urilor, mai ales în condițiile în care competițiile au fost puține și deschise tuturor unităților de cercetare (universități, IMM-uri, alte institute în afara celor naționale).

Deși Programul Nucleu este destinat finanțării tuturor celor 48 INCD - uri, șapte dintre acestea au beneficiat de peste 50% din sumele alocate.

Astfel, în perioada 2016-2018 pe *Programul Nucleu*, entitatea care a beneficiat de cea mai mare finanțare, respectiv 182.942.265 lei, a fost *Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Fizică și Inginerie Nucleară "Horia Hulubei" - IFIN-HH București*, urmat de *Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Fizica Laserilor, Plasmei și Radiației – INFLPR București* cu 104.215.785 lei și *Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Aerospațială „Elie Carafoli” – INCAS – București* cu 92.778.267 lei.

La polul opus se situează *Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Turism - INCDT* cu o finanțare în perioada 2016-2018 de 1.869.267 lei, *Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Biotehnologii în Horticultură - Ștefănești, Argeș* cu 1.607.565 lei și *Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Îmbunătățiri Funciare INCDFI- ISPIF București* cu numai 399.964 lei.

Figura nr. 6: Evoluția grafică privind finanțarea Programului NUCLEU în perioada 2016-2018

Sursa: Prelucrare proprie

În ceea ce privește finanțarea *Programului Național de Cercetare-Dezvoltare și Inovare (PNCDI II și III)*, în perioada 2016-2018, patru institute au beneficiat de cca 50% din fondurile totale alocate, pe primul loc aflându-se, de asemenea *Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Fizică și Inginerie Nucleară "Horia Hulubei" - IFIN-HH București* cu 84.285.092 lei, urmat de *Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Fizica Laserilor, Plasmei și Radiației – INFLPR București* cu 78.057.403 lei, *Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Fizica Materialelor – INCDFM București* cu 50.065.707 lei și *Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Turbomotoare COMOTI București* cu 29.706.765 lei.

Cele mai mici sume alocate prin PNCDI au avut, *Institutul National de Cercetare-Dezvoltare pentru Biotehnologii în Horticultură - Ștefănești, Argeș* – 351.942 lei și *Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Agricolă – INCDA Fundulea* cu 326.980 lei și *Institutul Național de Cercetare Științifică în Domeniul Muncii și Protecției Sociale – INCSMPS* cu 100.181 lei.

Finanțarea din fonduri externe nerambursabile a fost asigurată prin Programul Operațional Competitivitate (POC), aprobat de CE în data de 19 decembrie 2014, care a fost structurat în 2 axe prioritare:

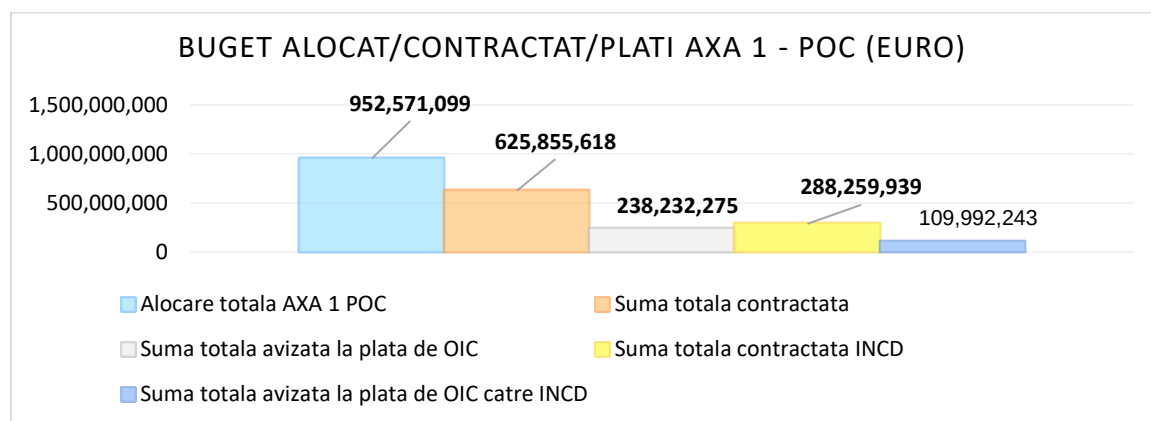
- Axa 1 - Cercetare, Dezvoltare, Inovare (CDI);
- Axa 2 - Tehnologia Informației și Comunicațiilor (TIC).

Axa prioritară 1 POC sprijină domeniile de specializare inteligentă identificate prin SNCDI, având un buget total alocat de 952,5 mil. euro. Potrivit Raportului anual de implementare pe anul 2018, postat pe site-ul Ministerului Fondurilor Europene precum și din cuprinsul datelor și informațiilor prezentate de Direcția Generală Organism Intermediar din cadrul MCI, în cadrul axei prioritare 1, până la 31.12.2018 au fost încheiate 220 contracte de finanțare având o valoare totală eligibilă de cca. 667,41 mil. euro, din care valoarea totală rambursabilă este de cca. 625,85 mil. euro reprezentând cca. 65% din total fonduri alocate pentru axa prioritară 1. Referitor la progresul financiar pentru AP1, în perioada 2016-2018, au fost avizate cereri de rambursare în sumă totală de cca. 238,23 mil euro reprezentând 38% din total contractat.

În ceea ce privește însă progresele realizate în implementarea AP1, în raportul de implementare se menționează faptul că la nivelul MCI s-au înregistrat întârzieri în evaluarea unui număr de aproximativ 300 cereri de finanțare depuse în anul 2016, datorate întârzierilor înregistrate în derularea procedurii de achiziție a serviciilor de evaluare.

La data de 31.12.2018, conform datelor și informațiilor furnizate de OI POC, stadiul implementării POC - Axa prioritară 1 - *Cercetare, dezvoltare tehnologică și Inovare în sprijinul competitivității economice și dezvoltării afacerilor*, se prezenta astfel:

Figura nr. 7: Evoluția Bugetului alocat/contractat/plătit pe AXA 1-POC

Sursa: Prelucrare proprie

Din totalul de 2.829.624.174 lei - sume contractate în cadrul AP1, cca 76% au fost contractate de beneficiari publici, din care peste 60% a revenit INCD-urilor, respectiv suma de 1.297.168.727,59 lei. De asemenea, trebuie menționat că în perioada analizată, au fost încheiate cu INCD-urile un număr de 45 contracte de finanțare, din care un contract a fost finalizat, iar

la 31.12.2018 erau în implementare 44 de contracte din care doar un singur contract, respectiv ***Proiectul Extreme Light Infrastructure - Nuclear Physics (ELI-NP) faza 2*** realizat la IFIN HH Măgurele, are o valoare totală eligibilă de 787.874.032,86 lei reprezentând cca. 60% din suma totală contractată de INCD-uri. La 31.12.2018, era avizată spre rambursare suma de 505.876.082,19 lei, reprezentând cca. 39% din total sumă contractată de INCD-uri.

În ceea ce privește finanțarea celor două proiecte de anvergură prevăzute inițial în cuprinsul POC, echipa de audit a constatat că proiectul major Extreme Light Infrastructure - Nuclear Physics (ELI-NP) a fost finanțat în perioada analizată, însă în cazul proiectului strategic Centrul Internațional de Studii Avansate privind Sistemele Fluviu-Deltă-Mare (DANUBIUS – RI), deși au fost efectuate demersuri, până la data de 31.12.2018 nu s-a reușit aplicarea în vederea aprobării finanțării. Valoarea proiectului DANUBIUS-RI este de 47,058 mil. EUR (40 mil. EUR FEDR).

V.4.2. Cu privire la derularea Programului Nucleu de CD

Programul nucleu de cercetare-dezvoltare este programul de cercetare-dezvoltare propriu al instituțiilor și unităților de cercetare-dezvoltare acreditate, care poate fi finanțat de către autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare și a cărei tematică este orientată cu precădere către problemele specifice domeniului economico-social în care funcționează instituția sau unitatea respectivă, în corelare cu SNCDI 2014-2020. Pentru realizarea obiectivelor stabilite în programele-nucleu se finanțează proiecte de cercetare-dezvoltare. Însă programele-nucleu nu pot conține propuneri de proiecte care sunt sau ar putea fi finanțate în cadrul altor programe CDI.

Ca urmare a analizei răspunsurilor formulate de reprezentanții legali ai INCD-urilor la întrebările din chestionarele întocmite de auditorii publici externi ai Curții de Conturi, a rezultat faptul că, în condițiile unor politici de globalizare a activității de cercetare-dezvoltare, aspectele referitoare la identificarea și prioritizarea problemelor economico-sociale ale României, stabilirea și declararea ca obiective strategice naționale de cercetare-dezvoltare ale INCD, urmate de asumarea politică a rezolvării acestor probleme, ar putea fi considerate măsuri pentru creșterea rolului național strategic al INCD-urilor în vederea constituirii, păstrării și consolidării bazei de competență științifică și tehnologică, de expertiză, perfecționare și de documentare științifică și tehnică necesare dezvoltării României.

În lipsa unor norme metodologice, autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare nu a dispus de pârgurile legislative pentru aplicarea și monitorizarea aspectelor referitoare la: obligația instituțiilor publice de a antrena potențialul științific național, participarea INCD-urilor la

elaborarea strategiilor de dezvoltare în domeniul specific, cât și la obligația agenților economici de stat de a solicita INCD-urilor analiza independentă a tehnologiilor și utilajelor care urmează să se importe.

În vederea creșterii rolului și vizibilității activității INCD-urilor în rezolvarea problemelor economico-sociale ale României sunt necesare măsuri pentru o mai bună valorificare a cunoștințelor și expertizei tehnice a cercetătorilor, prin intensificarea colaborării INCD-urilor cu autoritățile publice investite cu competențe normative, cel puțin în activitatea de fundamentare a actelor normative din domeniile de cercetare ale INCD-urilor.

Conform prevederilor art.67, alin 7 și 8 din *OG nr.57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică*, cu modificările și completările ulterioare, nivelul anual alocat de la bugetul de stat pentru finanțarea programului-nucleu de cercetare, dezvoltare și inovare propriu institutelor naționale acreditate, nu poate fi mai mic de 20% și nu poate depăși 70% din media veniturilor din activitatea de cercetare, dezvoltare și inovare din ultimii 3 ani.

Totuși, prevederile mai sus menționate sunt aspecte ce iau în considerare în principal situația financiar –contabilă a INCD-urilor la un moment dat, fără a ține seama de faptul că pentru îndeplinirea obiectivelor programelor nucleu ale INCD trebuie asigurat un mediu favorabil continuității activității de cercetare-dezvoltare pe anumite proiecte.

În cazul programelor-nucleu cu o desfășurare pe mai mulți ani, impredictibilitatea finanțării a determinat conducerile unor INCD-uri să contracteze împrumuturi bancare pentru acoperirea plăților ocazionate de cheltuielile curente. În unele situații împrumuturile au fost garantate cu echipamente și utilaje deținute de INCD, existând astfel riscul afectării continuității activității de cercetare dezvoltare. Totuși, în condițiile unei subfinanțări a sistemului de cercetare dezvoltare românesc, plata costurilor împrumuturilor bancare pentru acoperirea plăților ocazionate de cheltuielile curente ale INCD-urilor poate fi considerată un cost al ineficienței managementului sistemului de cercetare-dezvoltare.

Salarizarea personalului a fost făcută în baza *Anexei 1 la HG 327/2003 privind plafoanele pe baza cărora se calculează costurile salariale directe la contractele de finanțare încheiate din fonduri bugetare*, cu modificările și completările ulterioare. Echipa de audit a constatat însă că plafoanele costurilor salariale directe prevăzute în anexa actului normativ anterior menționat trebuie aplicate la contractele de finanțare încheiate în vederea realizării programelor/proiectelor sau a unor părți din acestea, cuprinse în Planul național pentru cercetare-dezvoltare și inovare, și nu pentru contractele cuprinse în Programul nucleu. Față de cele menționate sunt necesare demersuri în vederea clarificării și stabilirii explicite a condițiilor și criteriilor de salarizare a personalului în cadrul Programului Nucleu.

Totodată, potrivit prevederilor art.1 din *Normele metodologice privind stabilirea categoriilor de cheltuieli pentru activități de cercetare-dezvoltare și de stimulare a inovării, finanțate de la bugetul de stat*, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.134/2011, cu modificările și completările ulterioare, în cadrul categoriilor de cheltuieli pentru activități de cercetare-dezvoltare și de stimulare a inovării, care pot fi finanțate de la bugetul de stat sunt cuprinse și cheltuielile indirecte (regie). Referitor la modul de stabilire și decontare a cheltuielilor indirecte s-a constatat că acestea au fost majorate prin includerea nejustificată în calculul lor a unor cheltuieli neeligibile, astfel că, în cursul anului 2017, procentul de cheltuieli indirecte aplicat asupra cheltuielilor directe necesare realizării proiectelor de cercetare din cadrul programelor nucleu a variat foarte mult, situându-se în intervalul 11% - 180%. Această majorare nejustificată a cheltuielilor decontate prin adăugarea unor cheltuieli indirecte reprezintă o consecință directă a faptului că nu a existat, la nivelul domeniului, o procedură de calcul a cheltuielilor indirecte.

Pe parcursul misiunii de audit al performanței, MEC a emis Ordinul nr. 3285/19.02.2020, prin care s-a procedat la modificarea și completarea unor prevederi ale modelului de contract de finanțare a programelor nucleu, inclusiv cele referitoare la cheltuielile indirecte. Astfel, s-a stabilit un mod de calcul al cheltuielilor indirecte, potrivit căruia cheltuielile indirecte care vor depăși procentul de 50% din cheltuielile directe vor putea fi decontate numai în baza unor justificări care vor fi prezentate într-o notă de fundamentare și numai după analizarea și acceptarea lor de către autoritatea contractantă.

Totodată, sunt de menționat aspectele referitoare la înregistrarea și raportarea în situațiile financiare întocmite de unele INCD a profiturilor realizate din activitatea comercială și de producție. Potrivit reglementărilor legale aplicabile, profitul contabil rămas după deducerea impozitului pe profit, se utilizează în primul rând pentru acoperirea pierderilor contabile din anii precedenți, respectiv pentru cointeresarea personalului (20%) și pentru finanțarea dezvoltării institutului național, în conformitate cu planul de investiții și dotări ale acestuia (până la 60%). Restul rămâne la dispoziția institutului național pentru desfășurarea activității curente, inclusiv pentru cofinanțarea proiectelor.

Analizând modul de repartizare a profitului contabil net, echipa de audit a constatat unele inadvertențe legate de repartizarea profitului cu destinația *20% pentru cointeresarea personalului*, întrucât unele institute nu au procedat la plata efectivă a acestor drepturi, în contextul inexistenței unor criterii de repartizare competitivă și nedefinirii termenului de „cointeresare a personalului”. În plus, au rezultat unele aspecte cu privire la creșterile disproporționate a drepturilor salariale ale directorului general, ca urmare a acordării unui premiu anual constând în 12 remunerații brute lunare. În condițiile unei subfinanțări a

sistemului de cercetare dezvoltare românesc, aceste situații de inechitate salarială pot fi considerate factori perturbatori ai activității cercetătorilor din România, întrucât potrivit Ordinului MCI nr. 450/30.07.2019 pentru modificarea Ordinului MENCS nr.5184/14.09.2016, după aprobarea situațiilor financiare anuale ale institutului, directorului general i se poate acorda un premiu anual de cel mult 3 remunerații lunare de bază, proporțional cu gradul de depășire a obiectivelor și criteriilor de performanță.

V.4.3. Programul Național de Cercetare Dezvoltare Inovare - PNCDI

Din analiza obiectivelor PNCDI III, rezultă că acest instrument dorește să răspundă tuturor obiectivelor SNCDI 2020, întrucât vizează creșterea competitivității economiei românești prin inovare, creșterea contribuției românești la progresul cunoașterii și creșterea rolului științei în societate, prin obiective specifice.

Având în vedere conținutul și forma obiectivelor specifice ale PNCDI III, potrivit *Studiului de evaluare a impactului SNCDI 2014-2020 – evaluare intermediară – perioada 2014-2019* elaborat de INCSMPS, se observă că acestea nu mai respectă în totalitate obiectivele Strategiei, fiind schimbată într-o oarecare măsură chiar și ordinea de prioritate, astfel că unele obiective specifice formulate depășesc capacitatea, rolul și scopul PNCDI III, fiind preluate integral din strategia națională. Din analiza efectuată asupra finanțării INCD-urilor în cadrul PNCDI II și III, a rezultat faptul că în perioada 2016-2018 INCD-urile au înregistrat venituri din implementarea proiectelor finanțate competițional prin PNCDI (II+III) de aproximativ 482.265 mii lei, reprezentând cca. 26% din totalul sumelor alocate pentru PNCDI (II și III), restul fiind atrase de alți beneficiari eligibili (universități, IMM-uri, alte unități de cercetare). Nivelul relativ scăzut de atragere a finanțării prin PNCDI ar putea fi determinat de multidisciplinaritatea programelor, numărul mare de beneficiari eligibili, precum și o serie de dificultăți întâmpinate în managementul resurselor financiare, așa cum rezultă și din punctele de vedere formulate de reprezentanții legali ai INCD-urilor și ai UEFISCDI la întrebările din chestionarele întocmite de auditorii publici externi ai Curții de Conturi.

Referitor la finanțarea și derularea PNCDI, reprezentanții INCD-urilor au menționat o serie de disfuncționalități, legate de diminuările drastice ale bugetului anual alocat proiectelor în perioada 2017-2019 față de previziunile la momentul semnării contractelor de finanțare. Mai mult, aceștia consideră că lipsa lansării de competiții pentru noi proiecte în ultimii 2-3 ani afectează grav buna desfășurare a colaborărilor internaționale prevăzute a fi finanțate prin programe.

V.4.4. Finanțarea proiectelor de investiții în infrastructurile CDI

În perioada 2016-2018, ca urmare a analizei și evaluării solicitărilor de fonduri formulate de INCD-uri pentru finanțarea proiectelor de investiții în infrastructurile CDI, MCI a alocat fonduri publice după cum urmează:

Tabelul nr.8

Anul	Suma totală alocată (Mii lei)	Suma totală plătită (Mii lei)
2016	35.780	19.659
2017	25.543	23.170
2018	25.000	20.051
Total	86.323	62.880

Sursa: Prelucrare proprie

Conform prevederilor OG nr. 57/2002 *privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică*, cu modificările și completările ulterioare, cheltuielile necesare pentru realizarea sau achiziționarea de noi instalații și obiective speciale de interes național, precum și cheltuielile necesare pentru dezvoltarea instalațiilor și obiectivelor existente reprezintă cheltuieli de investiții finanțate integral sau parțial de la bugetul de stat. Aceste cheltuieli se cuprind în proiectele bugetului de stat, pe baza listei de investiții, elaborată de ordonatorii principali de credite, la propunerea academiilor care au în subordine/coordonare institutele și stațiunile de cercetare, a institutelor naționale din coordonarea acestora și cu avizul autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare. Conform aceluiași act normativ menționat, profitul contabil rămas după deducerea impozitului pe profit se poate utiliza până la 60% pentru finanțarea dezvoltării institutului național, în conformitate cu planul de investiții și dotări ale acestuia, aprobat de organul administrației publice centrale coordonator. De asemenea, din fondurile alocate autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare de la bugetul de stat pentru activitatea de cercetare se pot finanța și cheltuieli pentru reparații curente, reparații capitale și consolidări ale bunurilor proprietate a statului, aflate în administrarea unităților de cercetare-dezvoltare.

Potrivit datelor din evidența contabilă a entității, în perioada 2016-2018 MCI a efectuat plăți aferente proiectelor de investiții în infrastructurile CDI în sumă totală de cca. 62.880 mii lei către 38 de institute naționale de cercetare dezvoltare dintr-un total de 44 aflate în coordonarea MCI.

Întrucât fondurile aprobate în bugetul MCI pentru această destinație au fost limitate/insuficiente, în perioada 2016-2018, MCI a finanțat doar o parte din obiectivele de

investiții (oportune și necesare) propuse la finanțare de INCD-uri. Prin urmare, alocarea și transferul sumelor aferente obiectivelor de investiții ale INCD-urilor s-au realizat în baza unei metodologii aprobate prin ordin al ministrului cercetării și inovării.

Din analiza evaluării și finanțării investițiilor, se observă că din cele 38 institute naționale de cercetare dezvoltare beneficiare, un număr de 9 institute, care reprezintă mai puțin de un sfert din totalul beneficiarilor, a beneficiat de finanțare anuală, care se ridică la suma de 32.581 mii lei, ceea ce reprezintă peste 51% din total sume plătite.

Începând cu anul 2018, MCI a renunțat la criteriul *”punctajul minim pentru calificare”*, deși punctajul minim a reprezentat o garanție a îndeplinirii condițiilor minime referitoare la oportunitatea, sustenabilitatea și necesitatea/importanța socio-economică a fiecărui proiect de investiții propus la finanțare. Lipsa unui punctaj minim poate reprezenta un risc în ceea ce privește finanțarea unor proiecte de investiții ne semnificative și lipsite de importanță socio-economică. Prin urmare, așa cum s-a constatat și pe parcursul acțiunilor de audit financiar efectuate la MCI, modalitatea utilizată pentru alocarea finanțării de la bugetul de stat a permis includerea în programul de investiții a unor obiective în cazul cărora, spre exemplu, urmare evaluării se constatare că *”investiția nu e prioritară, nu are obiective stabilite, justificare economică și socială absentă”* sau *”soluția aleasă nu e realistă”* și *”nu se justifică reabilitarea unei clădiri de 10 etaje pentru 38 de oameni”*.

Întrucât pe site-ul MCI nu s-a publicat nicio informație cu privire la modul de alocare a fondurilor suplimentare și beneficiarii acestor fonduri, ceilalți solicitanți nu au avut posibilitatea de a contesta modul de alocare a fondurilor suplimentare.

De asemenea, cu toate că MCI avea obligația de a efectua monitorizarea modului de implementare/realizare a investițiilor INCD-urilor, justificarea avansurilor primite și plățile către beneficiari s-au efectuat în lipsa unor astfel de acțiuni (de exemplu, în anul 2018 nu au fost efectuate vizite de monitorizare).

În ceea ce privește modul de decontare a lucrărilor de investiții executate, potrivit reglementărilor contabile în vigoare, lucrările de realizare a investițiilor efectuate în regie proprie sau în antrepriză se decontează la costul de producție sau costul de achiziție, după caz, iar în cazul lucrărilor efectuate în regie proprie, nu se pot include în costul de producție cheltuielile cu regiile generale decât în măsura în care reprezintă costuri suportate pentru a aduce stocurile în locul și forma dorite. Din analiza efectuată asupra decontării lucrărilor executate, a rezultat că beneficiarii lucrărilor de investiții au utilizat, pentru activitățile executate în regie proprie, devize postcalcul pe structura cadru a devizului specific proiectelor de cercetare, incluzând în costul lucrărilor efectuate și cheltuieli de regie generală reprezentând până la 35% din totalul cheltuielilor directe. La decontarea acestora, MCI nu a solicitat

documente sau justificări referitoare la măsura în care aceste cheltuieli pot fi atribuite realizării unui obiectiv de investiții întrucât, prin contractul de finanțare, nu a stabilit o modalitate detaliată și clară de decontare.

- Apreciem că în perioada 2016-2018, Ministerul Cercetării și Inovării a sprijinit finanțarea obiectivelor de investiții ale INCD-urilor, cu fonduri de la bugetul de stat, însă modul de alocare a finanțării nu a asigurat o transparență deplină a procesului decizional, astfel încât prioritizarea să conducă la dirijarea fondurilor publice către proiecte care oferă beneficii economice și sociale ridicate.

- În ceea ce privește investițiile din categoria consolidări și reparații capitale aferente bunurilor proprietate a statului, metodologia de alocare a finanțării de la bugetul de stat a fost lacunară, întrucât nu a avut în vedere o identificare a necesarului investițional sau a surselor proprii ale INCD-urilor repartizate din profit pentru finanțarea investițiilor, astfel încât să se asigure menținerea integrității și utilizării normale a tuturor bunurilor statului aflate în administrarea INCD-urilor.

- Există riscul nerespectării principiilor de economicitate și eficiență în utilizarea fondurilor publice, întrucât autoritatea de stat pentru CDI nu a stabilit o o procedură de decontare a lucrărilor de investiții realizate în regie proprie, astfel încât să existe prevederi clare care să stabilească măsura în care aceste cheltuieli au o legătură directă cu obiectivul de investiții și pot fi incluse în costul lucrărilor efectuate.

V.4.5. Finanțarea instalațiilor și obiectivelor speciale de interes național (IOSIN)

Cheltuielile pentru funcționarea, întreținerea, dezafectarea și paza instalațiilor și obiectivelor speciale de interes național, se finanțează de la bugetul de stat, în limita fondurilor bugetare alocate anual. Lista instalațiilor și obiectivelor speciale de interes național pentru care se alocă fonduri de la bugetul de stat se stabilește și se actualizează la nivel de guvern iar criteriile de selectare a instalațiilor și obiectivelor speciale de interes național se aprobă la nivelul autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare.

Astfel, lista inițială a instalațiilor de interes național cuprindea 11 obiective iar prin aplicarea criteriilor de selectare puteau fi propuse la finanțare IOSIN care ar fi trebuit să facă parte din proprietatea publică a statului, să fie singulare și să prezinte capabilități demonstrate pe parcursul anilor cu perspectiva de utilizare în activități de cercetare-dezvoltare. Ulterior,

selectarea IOSIN pentru finanțare a devenit mai permisivă, fiind eliminat criteriul privind caracterul singular al instalației, iar îndeplinirea simultană a criteriilor nu mai este obligatorie. Evaluarea actuală se poate realiza în baza unui punctaj acordat în funcție de fiecare criteriu în parte, astfel că se poate selecta și finanța orice IOSIN care obține minimum 65 de puncte. În acest context, numărul instalațiilor a crescut, astfel că în perioada noiembrie 2017-iulie 2018, au fost evaluate 37 de noi instalații și s-au selectat 16 instalații care au întrunit punctajul minim obligatoriu de 65 de puncte.

În anul 2018, criteriile de selectare a IOSIN utilizate pentru activitatea de CDI, au fost revizuite și modificate, în condițiile în care evaluările instalațiilor și obiectivelor speciale de interes național utilizate pentru activitatea de cercetare-dezvoltare și inovare efectuate în perioada noiembrie 2017-iulie 2018 rămân nemodificate. În acest context, există riscul apariției în viitor a unor controverse în care MCI se poate afla în situația în care finanțează întreținerea și funcționarea unor IOSIN –uri selectate în baza unor criterii anterioare.

În perioada evaluată, autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare a finanțat întreținerea, exploatarea, funcționarea și paza instalațiilor și obiectivelor speciale de interes național cuprinse în lista aprobată la nivel guvernamental, astfel:

Tabel nr.9

Anul	Suma totală alocată (Mii lei)	Suma totală plătită (Mii lei)
2016	98 120	96 604
2017	88 198	88 168
2018	107 500	107 184
Total	293.818	291.956

Sursa: <http://www.research.gov.ro/ro/articol/2427/sistemul-de-cercetare-bugetul-cercetarii-executie>

Din analiza modului de alocare și decontare a acestor sume, a rezultat faptul că fundamentarea costurilor aferente s-a realizat de către fiecare beneficiar în parte, întrucât la nivelul MCI nu există o procedură unitară și detaliată privind definirea explicită a activităților de întreținere, exploatare funcționare și pază aferente IOSIN-urilor. În plus, modul de stabilire a activităților și categoriilor de cheltuieli eligibile pentru fiecare IOSIN, estimarea costurilor pe bază de antemăsurători, liste de cantități (materiale/ manoperă/utilaj/transport) și modul de calcul a cheltuielilor indirecte (regie) nu sunt reglementate iar criteriile de stabilire a funcțiilor care deservește IOSIN în concordanță cu normativele tehnice și instrucțiunile de utilizare și limitele maxime aferente salariilor sunt aleatorii.

Astfel, din devizele postcalcul a reieșit că beneficiarii au inclus la cheltuieli de personal, drepturi salariale atât pentru personalul tehnic care operează în mod normal instalațiile în cauză cât și pentru alte categorii de personal, respectiv personal de cercetare (cercetători științifici) și personal administrativ (director departament exploatare, funcționar, contabil), în condițiile în care funcțiile acestora nu au o legătură directă cu activitățile de întreținere, exploatare, funcționare, pază a instalațiilor.

V.4.6. Referitor la bunurile aparținând domeniului public și privat al statului aflate în administrarea institutelor naționale de cercetare-dezvoltare

Potrivit situațiilor financiare aferente activității proprii a MCI pentru anul 2018, în *fondul bunurilor care alcătuiesc domeniul public al statului* sunt evidențiate numai valoarea terenului și a clădirii deținute de către minister, fără a se reflecta bunurile din domeniul public al statului aflate în administrarea INCD-urilor care, potrivit prevederilor legale, ar fi trebuit înregistrate și prezentate în cadrul evidenței contabile a autorității publice centrale pentru cercetare și inovare. Există neclarități și confuzii privind regimul juridic al unor investiții finanțate de MCI, de tipul reparații capitale și consolidări aferente unor clădiri, care prin actele normative de înființare ale unor INCD-uri au fost trecute cu titlu gratuit din proprietatea statului în proprietatea INCD-urilor și, prin urmare, potrivit prevederilor legale, aceste investiții nu ar trebui să beneficieze de finanțare de la bugetul de stat. Trecerea cu titlu gratuit din proprietatea statului în proprietatea INCD s-a realizat prin acte normative care sunt în contradicție cu prevederile OG 57/2002. Practica juridică în ceea ce privește înființarea și reorganizarea institutelor naționale ar fi trebuit să fie în mod firesc unitară, însă s-au observat asemenea situații doar în cazul institutelor aflate la momentul înființării și reorganizării în subordinea/coordonarea Ministerului Economiei. O astfel de practică poate avea consecințe patrimoniale care pot ajunge inclusiv la pierderea acestor active ca urmare a gajării, executărilor silite, etc. și afectarea continuității activității de CDI.

V.4.7. Rezultatele activităților de cercetare – dezvoltare

Din analiza efectuată s-a constatat că la nivelul autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare, deși au existat preocupări în acest sens, nu a fost finalizată o metodologie de identificare, evaluare și luare în evidență a documentațiilor și bazelor de date de interes național și nu a fost înființat Registrul documentațiilor, colecțiilor și bazelor de date de interes național.

Menționăm că, deși la nivelul autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare, există un sistem informatic ”Registrul de evidență a rezultatelor activității de cercetare-dezvoltare”, în variantă on-line, nu toate institutele au evidențiat în Registrul special rezultatele din CDI, nu s-a procedat la întocmirea Fișelor speciale de evidență a rezultatelor activității de CDI pentru fiecare proiect și nu a fost publicat pe pagina proprie de internet acest registru, astfel conform datelor existente, 11 INCD-uri nu au date înregistrate.

Rezultatele cercetării se încadrează într-unul din subdomeniile Cercetare fundamentală, Cercetare aplicativă, Dezvoltare experimentală și Inovare. Astfel, analizând structura rezultatelor cercetării desfășurate în România în perioada 2016-2018, se constată că preocuparea predominantă a instituțiilor cu activitate în domeniu a fost să finanțeze și să dezvolte documentații, studii, lucrări, planuri, scheme, articole, etc. (63% din totalul rezultatelor cercetării). În ceea ce privește dezvoltarea unor noi tehnologii, procedee, produse informatice, rețete, formule, metode și altele asemenea, preocuparea în acest sens a sectorului CDI a atins o pondere de 15% iar obiectele fizice și produsele realizate în cadrul derulării contractelor de finanțare au înregistrat un nivel de 10% din rezultatele sectorului. Colecții și baze de date conținând înregistrări analogice sau digitale, izvoare istorice, eșantioane, specimene, fotografii, observații, roci, fosile și altele asemenea au reprezentat 5% din rezultatele cercetării iar creațiile biologice noi în domeniul producției vegetale și producției animale - soiuri, hibrizi, linii, populații, cu performanțe superioare și rezistente la condițiile climatice și la boli, verigi tehnologice au reprezentat 1% din rezultatele cercetării.

Tabelul nr. 10: Situația numerică a rezultatelor cercetării în perioada 2016-2018

Nr. crt.	Rezultatele cercetării, cf. OG 57/2002, art.74	DOMENII				
		Cercetare științifică fundamentală	Cercetare științifică aplicativă	Dezvoltare experimentală	Inovare	TOTAL
1	Documentații, studii, lucrări, planuri, scheme ș.a.	4.478	5.794	1.945	689	12.906
2	Cereri pentru Brevete de invenție, certificate de înregistrare a desenelor și modelelor industriale ș.a. depuse	6	346	69	396	817
3	Brevete de invenție, certificate de înregistrare a desenelor și modelelor industriale ș.a.	15	189	36	216	456
4	Tehnologii, procedee, produse informatice, rețete, formule, metode ș.a.	167	1.752	918	268	3.105
5	Obiecte fizice și produse realizate în cadrul derulării contractului respectiv	119	1.080	603	252	2.054
6	Colecții și baze de date conținând înregistrări analogice sau digitale, izvoare istorice, eșantioane, specimene, fotografii, observații, roci, fosile ș.a., împreună cu informațiile necesare arhivării, regăsirii și precizării contextului în care au fost obținute	371	303	170	79	923
7	Creații biologice noi în domeniul producției vegetale și producției animale - soiuri, hibrizi, linii, populații, cu performanțe superioare și rezistente la condițiile climatice și la boli, verigi tehnologice	0	165	27	0	192
TOTAL		5.156	9.629	3.768	1.900	20.453

Sursa: Prelucrare proprie

Analizând ponderile deținute de cererile pentru brevete de invenție, certificate de înregistrare a desenelor și modelelor industriale și altele asemenea depuse (4%) precum și de brevetele de

invenție, certificate de înregistrare a desenelor și modelelor industriale și altele asemenea (2%) din rezultatele activității de cercetare din România pentru perioada 2016-2018, reiese că interesul a fost unul mai mult formal, sectorul concentrându-se pe elaborarea unor articole și documentații cu utilitate mai mult teoretică, utilizate în special ca background în alte activități de cercetare și neorientate către mediul economic.

Din structura rezultatelor sectorului reiese că inovarea a reprezentat mai puțin de 10% din activitate, astfel că, deși misiunea autorităților ce reglementează acest sector, definită prin strategia formulată este acela de a crește bunăstarea populației, dezvoltarea sectorului economic nu a reprezentat o prioritate pentru instituțiile din sectorul CDI. Cauza principală a acestei situații constă în faptul că în prezent nu există la nivelul autorității care reglementează domeniul o bază de date care să asigure o evidență clară a proiectelor care au fost finanțate în anii anteriori, astfel că evaluatorii care stabilesc ce proiecte vor primi finanțare pentru anul curent nu au posibilitatea de a verifica finanțările redundante. Mai mult, procedura actuală de evaluare nu asigură obiectivitatea și independența evaluării, dat fiind că evaluatorii unor proiecte fac parte din echipele unor proiecte evaluate de către alți colegi cercetători, care la rândul lor fac parte din proiecte evaluate de către cei dintrăi.

În plus, nu a fost definitivată și aprobată *Procedura cadru privind stabilirea valorii de înregistrare în contabilitate a rezultatelor activității de cercetare-dezvoltare*.

V.4.8. Facilități fiscale disponibile în România pentru CDI

Competiția între state se manifestă și prin facilitățile fiscale sau de altă natură oferite investitorilor locali sau străini. Printre alți factori, atractivitatea unei țări pentru investitori este dată și de stimulentele de care pot beneficia pentru activitățile de CDI iar România a încercat să se alinieze tendinței europene de sprijinire a activităților de CDI.

În practică însă, prevederile neclare ale legislației au făcut ca acestea să fie utilizate de un număr redus de contribuabili. Astfel, cu toate că statul român și-a propus să încurajeze investițiile private și dezvoltarea activităților de cercetare-dezvoltare, lipsa unor norme de aplicare a făcut dificilă aplicarea celor trei tipuri principale de stimulente fiscale prevăzute inițial. Măsurile fiscale luate de statul român în scopul încurajării investițiilor în cercetare-dezvoltare au fost legate de implementarea în legislația internă a scutirii de impozit pe venit pentru angajații care desfășoară activități în proiecte de cercetare-dezvoltare (începând cu august 2016) și scutirea de la plata impozitului pe profit timp de 10 ani, atât pentru societățile nou-înființate, cât și pentru cele existente la momentul introducerii facilității, care desfășoară exclusiv activități de cercetare-dezvoltare și inovare (începând cu ianuarie 2017).

Deși în teorie pare că și România oferă facilități fiscale generoase pentru susținerea domeniului cercetării-dezvoltării și inovării, în practică însă, prevederile neclare ale legislației au făcut ca acestea să fie utilizate de un număr redus de contribuabili.

Chiar și institutele naționale de cercetare-dezvoltare se confruntă cu o serie de incertitudini atunci când trebuie să demonstreze autorităților fiscale natura eligibilă a activităților specifice pe care le realizează.

Astfel, se constată că este necesară completarea legislației în sensul de a oferi mai multe detalii, sau crearea unor ghiduri specifice, cu privire la tipurile de activități din diverse domenii de cercetare-dezvoltare sau inovare, care pot fi sau nu eligibile în condițiile specifice fiecărui tip de facilitare fiscală.

VI. Recomandările formulate în urma misiunii de audit al performanței

1. Referitor la Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2014-2020 (SNCDI 2020), după analiza progresului realizat în ceea ce privește atingerea țintelor SNCDI 2014-2020 a reieșit că realizările se situează în cele mai multe cazuri sub țintele planificate.

1.1. În scopul remedierii acestei deficiențe, conducerea Ministerului Educației și Cercetării va întreprinde măsuri în sensul asigurării unei finanțări predictibile, astfel încât INCD-urile să aibă capacitatea de a dezvolta infrastructura existentă, de a atrage și menține resursa umană, precum și de a valorifica rezultatele cercetării efectuate.

1.2. Mai mult, conducerea Ministerului Educației și Cercetării va întreprinde măsuri în vederea asigurării unei monitorizări temeinice a indicatorilor de rezultat specifici domeniului reglementat.

1.3. Pornind de la faptul că prin SNCDI 2020 s-a prevăzut constituirea și operaționalizarea adecvată a **cadrului instituțional de guvernanță**, considerăm că se impune ca Ministerul Educației și Cercetării să aibă în vedere realizarea eficienței, eficacității și sustenabilității politicii publice din domeniul cercetării-dezvoltării, prin asigurarea unui sistem de guvernanță a sistemului național de cercetare, privit ca un întreg, cu funcțiuni și atribuții bine definite și clare, cu atribuții și finanțare distinctă față de cele ale altor sisteme.

1.4. Mai mult, s-a recomandat MEC și efectuarea tuturor demersurilor necesare dezvoltării unor baze de date integrate, specializate pe domenii de cercetare, care să ofere informații cu privire la proiectele derulate și rezultatele de cercetare obținute în cadrul programelor din PNCDI 3, la cercetătorii și corpul de evaluatori din România, precum și date referitoare la infrastructurile de cercetare.

2. Referitor la **Planul Strategic Instituțional (PSI)**, s-a constatat că aspectele privind programarea bugetară nu au fost în realitate implementate niciodată. Chiar dacă *Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice*, cu modificările și completările ulterioare, prevede utilizarea programelor bugetare alături de ținte și indicatori de performanță, în realitate execuția bugetară nu se realizează în baza acestor programe. În lipsa unei corelări clare cu obiectivele strategice ale ministerului, obiective ce trebuie definite în cadrul componentei de management a PSI, țintele și indicatorii din cadrul programelor bugetare existente sunt arareori definiți SMART (Specific, Măsurabil, Accesibil, Realist, încadrat în Timp), nepermițând astfel realizarea unei execuții bugetare pe bază de performanță. Astfel, există o lipsă de conexiune între PSI elaborat și modalitatea de alocare a resurselor financiare conform legii bugetului anual – ceea ce generează neimplementarea obiectivelor asumate în PSI și scăderea relevanței generale a acestui document.

Se recomandă Ministerului Educației și Cercetării asigurarea revizuirii anuale a Planului Strategic Instituțional și corelarea acestuia cu Cadrul bugetar pe termen mediu și cu bugetul anual aprobat.

3. Cu privire la finanțarea activităților de CDI din sumele alocate de la bugetul de stat pentru institutele naționale de cercetare-dezvoltare aflate în coordonarea Ministerului Cercetării și Inovării, se poate aprecia că în perioada 2016-2018, MCI a sprijinit cu fonduri de la bugetul de stat, finanțarea obiectivelor de investiții ale INCD-urilor, în baza unei metodologii aprobate prin ordin al ministrului, astfel că au fost selectate, prioritizate și ierarhizate pentru a fi finanțate numai o parte din obiectivele de investiții propuse de INCD-uri, în limita prevederilor bugetare anuale. Modul de alocare a finanțării nu a asigurat, însă, o transparență deplină a procesului decizional și aplicarea coerentă și în totalitate a prevederilor metodologiei inițiale, astfel încât prioritizarea să conducă la finanțarea doar a proiectelor care oferă beneficii economice și sociale ridicate, în condiții de regularitate, economicitate, eficiență și eficacitate.

În ceea ce privește investițiile din categoria consolidări și/sau reparații capitale aferente bunurilor proprietate a statului, metodologia/modul de alocare a finanțării de la bugetul de stat nu a avut în vedere o inventariere prealabilă, atât a necesarului investițional, cât și a surselor proprii ale INCD-urilor repartizate din profit pentru finanțarea investițiilor, astfel încât, ca urmare a procesului de prioritizare a finanțării să se asigure și îndeplinirea obligațiilor legale de menținere a integrității și utilizării/funcționării normale a tuturor bunurilor statului aflate în administrarea INCD-urilor și nu doar pentru cele selectate ca urmare a limitării fondurilor alocate.

În ceea ce privește decontarea lucrărilor de investiții realizate în regie proprie, autoritatea de stat pentru CDI nu a stabilit o modalitate de justificare a cheltuielilor de regie generală solicitate la decontare, respectiv în ce măsură aceste cheltuieli au o legătură directă cu obiectivul de investiții și pot fi incluse în costul lucrărilor efectuate, astfel existând riscul nerespectării principiilor de economicitate și eficiență în utilizarea fondurilor publice cu această destinație.

Având în vedere aspectele menționate, Autoritatea de stat pentru CDI va dispune:

3.1. Analizarea modului de alocare și finanțare de la bugetul de stat pentru obiectivele de investiții ale INCD-urilor și revizuirea metodologiei/procedurii de alocare în vederea înlăturării riscurilor și disfuncționalităților prezentate, identificării resurselor financiare (buget de stat și surse proprii INCD) și asigurării inventarierii și prioritizării nevoilor investiționale aferente bunurilor proprietate a statului aflate în administrarea INCD-urilor, asigurării predictibilității finanțării, precum și asigurării transparenței instituționale privind modul de evaluare, prioritzare și alocare a fondurilor cu această destinație;

3.2. Elaborarea unei proceduri operaționale privind modul de justificare și decontare a cheltuielilor inclusiv a cheltuielilor de regie generală aferente lucrărilor de investiții realizate de beneficiari în regie proprie în vederea acoperirii riscului de utilizare a fondurilor de la bugetul de stat fără respectarea principiilor de economicitate, eficiență și eficacitate.

4. Cu privire la **finanțarea activităților de CDI din Programul Nucleu și programe naționale**, au fost formulate următoarele recomandări:

4.1. În vederea îmbunătățirii și eficientizării finanțării activităților CDI în cadrul Programului Nucleu, se impune constituirea unei baze de date integrate la nivelul autorității de stat pentru CDI, introducerea datelor de către INCD-uri fiind condiție a primirii finanțării de la bugetul statului.

4.2. Pentru asigurarea consolidării competenței științifice și tehnologice în domeniile de interes național și în vederea creșterii predictibilității fondurilor publice alocate derulării programelor nucleu de CDI sunt necesare demersuri în vederea analizei oportunității elaborării și aprobării unui act normativ pentru stabilirea și declararea ca obiective naționale strategice de CDI, programele nucleu derulate de INCD-uri;

4.3. Sunt necesare măsuri în vederea analizei oportunității elaborării și aprobării unui act normativ referitor la obligația autorităților publice investite cu competențe normative de a antrena prin autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare potențialul științific al INCD-urilor prin preavizarea propunerilor de acte normative din domeniile de cercetare ale institutelor naționale;

4.4. Efectuarea de demersuri în vederea analizării oportunității elaborării și aprobării unui act normativ referitor la stabilirea nivelului de finanțare a INCD-urilor pentru derularea programelor nucleu și luarea tuturor măsurilor pentru asigurarea finanțării integrale a costurilor proiectelor de cercetare –dezvoltare necesare realizării obiectivelor programelor nucleu;

4.5. Pentru creșterea gradului de predictibilitate a finanțării activității de cercetare desfășurată în INCD-uri, sunt necesare demersuri în vederea elaborării și aprobării unui act normativ referitor la prestabilirea termenului de începere și finalizare a procedurii de depunere a propunerilor de proiecte componente ale programelor nucleu;

4.6. Sunt necesare demersuri în vederea clarificării și stabilirii explicite a condițiilor și criteriilor de salarizare a personalului în cadrul programului Nucleu, precum și clarificarea modului de aplicare a prevederilor HG nr. 327/2003, cu modificările și completările ulterioare;

4.7. În vederea eficientizării monitorizării și utilizării fondurilor publice alocate pentru realizarea obiectivelor programului nucleu considerăm necesare efectuarea tuturor demersurilor pentru elaborarea și aplicarea de către INCD-uri a unei metodologii de calcul și repartizare a cheltuielilor indirecte pe baza costurilor real-necesare dezvoltării activității de CDI și luarea tuturor măsurilor pentru asigurarea finanțării acestor activități;

4.8. Sunt necesare demersuri în vederea analizării oportunității elaborării și aprobării unui act normativ pentru stabilirea și aplicarea regulilor și criteriilor de alocare a finanțării instituționale de bază a INCD-uri;

4.9. Se recomandă efectuarea tuturor demersurilor în vederea stabilirii unor criterii de repartizare către personalul INCD-urilor a profitului contabil utilizat pentru cointeresarea personalului, stabilirea termenului de plată, astfel încât să se asigure o repartizare transparentă și echitabilă bazată pe creșterea gradului de responsabilizare și competitivitate a personalului din INCD. Totodată, se recomandă luarea măsurilor în vederea analizării și corectării situațiilor de creștere disproporționată a drepturilor salariale ale directorilor generali urmare acordării unor premii anuale nereglementate explicit printr-un act normativ.

5. Referitor la **finanțarea instalațiilor și obiectivelor speciale de interes național (IOSIN)**, s-a constatat că IOSIN-urile selectate spre a fi finanțate nu au fost analizate după criteriile stabilite în acest scop. În ceea ce privește decontarea cheltuielilor de întreținere exploatare, funcționare și pază, autoritatea de stat pentru CDI nu a stabilit o procedură unitară de determinare a activităților eligibile și de estimare și limitare a cheltuielilor solicitate la decontare, inclusiv cheltuielile indirecte (regie), astfel existând riscul decontării unor cheltuieli neeconomice sau care nu au o legătură directă cu activitățile de întreținere, exploatare, pază IOSIN.

5.1. Astfel, se recomandă Autorității de stat pentru CDI să efectueze demersurile necesare în vederea elaborării și aprobării unei metodologii privind stabilirea eligibilității, estimarea și decontarea cheltuielilor aferente activităților de întreținere exploatare, funcționare și pază a instalațiilor și obiectivelor speciale de interes național, prin care să se asigure economicitatea și eficiența utilizării fondurilor publice cu această destinație, precum și transparența modului de finanțare IOSIN.

5.2. De asemenea, Autoritatea de stat pentru CDI va analiza oportunitatea reevaluării tuturor IOSIN din perspectiva ultimelor criterii de selectare la finanțare aprobate prin OMCI nr. 677/2018, urmând a identifica și dispune eventualele măsuri în vederea eficientizării utilizării fondurilor publice cu această destinație.

6. Referitor la **bunurile aparținând domeniului public și privat al statului aflate în administrarea institutelor naționale de cercetare-dezvoltare**, au fost formulate următoarele recomandări:

6.1. În vederea întocmirii unor situații financiare care să ofere o imagine fidelă a activelor, datoriilor, poziției financiare, precum și a performanței financiare și a rezultatului financiar, conducerea MEC va lua toate măsurile necesare în vederea clarificării cu Ministerul Finanțelor Publice a modului de înregistrare și evidențiere în contabilitate a valorii bunurilor din domeniul public și privat al statului aflate în administrarea institutelor naționale de cercetare.

6.2. De asemenea, autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare va dispune analiza și clarificarea regimului juridic al tuturor clădirilor și terenurilor care în baza actelor normative de înființare și/sau reorganizare a INCD-urilor au fost trecute cu titlu gratuit din proprietatea statului în proprietatea institutelor, urmând a dispune măsurile legale care se impun, inclusiv măsuri în vederea trecerii acestora în proprietatea statului după caz.

6.3. Totodată, luând în considerare importanța aspectelor referitoare la cunoașterea situației și modul de administrare a patrimoniului public și privat al statului român, se vor dispune toate demersurile în vederea creării și funcționării unei structuri în cadrul MEC cu atribuții referitoare la evidența patrimoniului public și privat al statului deținut de unitățile și instituțiile de drept public din cadrul sistemului național de cercetare-dezvoltare.

7. Cu privire la rezultatele activităților de cercetare – dezvoltare, s-a constatat că nu există o metodologie de identificare, evaluare și luare în evidență a documentațiilor și bazelor de date de interes național și nu a fost înființat Registrul documentațiilor, colecțiilor și bazelor de date de interes național. Nu toate institutele au evidențiat în *”Registrul de evidență a*

rezultatelor activității de cercetare-dezvoltare”, în variantă on-line, rezultatele din CDI, nu au întocmit Fișele speciale de evidență a rezultatelor activității de CDI pentru fiecare proiect și nu au publicat pe pagina proprie de internet acest registru. La nivelul ministerului, nu a fost definitivată și aprobată *Procedura cadru privind stabilirea valorii de înregistrare în contabilitate a rezultatelor activității de cercetare-dezvoltare*, astfel că în prezent la nivelul sectorului CDI nu există nici evidența tehnică operativă și nici evidența contabilă a rezultatelor cercetării.

Astfel, recomandăm:

7.1. Orientarea activității de CDI către sectoarele economice cu potențial de creștere, printr-o activitate intensă de marketing constând în creșterea vizibilității și identificarea nevoilor de inovare la nivelul agenților economici;

7.2. Continuarea demersurilor necesare pentru definitivarea *Procedurii cadru privind stabilirea valorii de înregistrare în contabilitate a rezultatelor activității de cercetare-dezvoltare* și urmărirea implementării acesteia la nivelul tuturor INCD-urilor.

8. Cu privire la **facilitățile fiscale disponibile în România pentru CDI**, s-a constatat că lipsa *Normelor de aplicare* face dificilă aplicarea celor trei tipuri principale de stimulente fiscale prin care statul român își propune să încurajeze investițiile private și dezvoltarea activităților de cercetare-dezvoltare. Practic, INCD-urile se confruntă cu o serie de incertitudini atunci când trebuie să demonstreze autorităților fiscale natura eligibilă a activităților de cercetare-dezvoltare pe care le realizează.

Astfel, recomandăm completarea legislației sau crearea unor ghiduri specifice cu privire la tipurile de activități din diverse domenii de cercetare-dezvoltare sau inovare, care sunt sau nu sunt eligibile în condițiile specifice fiecărui tip de facilitare fiscală.

LISTA ACRONIMELOR

ALFRED – Demonstrator european de reacție rapidă cu plumb avansat (Advanced Lead Fast Reactor European Demonstrator)

ANCSI –Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică și Inovare

CD - Cercetare-Dezvoltare

CDI – Cercetare, Dezvoltare, Inovare

CE - Comisia Europeană

CNPSTI - Consiliul Național pentru Politica Științei și Tehnologiei

EPO – Oficiul European de Brevete

FEDR – Fondul European de Dezvoltare Regională

IMM – Întreprinderi Micro, Mici și Mijlocii

INCD – Institut Național de Cercetare Dezvoltare

INCSDMPS - Institutul Național de Cercetare Științifică în Domeniul Muncii și Protecției Sociale

INCSMPS - Institutul Național de Cercetare Științifică în Domeniul Muncii și Protecției Sociale

IOSIN – Instalații și Obiective Speciale de Interes Național

ISCED – Clasificare Internațională Standard a Educației

MCI – Ministerul Cercetării și Inovării

MEC – Ministerul Educației și Cercetării

MEN - Ministerul Educației Naționale

MENCS - Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice

OECD - Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică

PNCDI 3 – Planul Național de Cercetare Dezvoltare și Inovare 2014-2020

POC - Programul Operațional de Competitivitate

POCA - Programul Operațional Capacitate Administrativă

POR - Programul Operațional Regional

PSI – Planul Strategic Instituțional

SNCDI – Strategia Națională de Cercetare Dezvoltare și Inovare

TIC – Tehnologii Informaționale și Comunicații

UE - Uniunea Europeană

UEFISCDI - Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării

UP-CDI – Unitatea de politici CDI din cadrul MCI

USTPO – Oficiul pentru Brevete și Mărci Comerciale din Statele Unite